

letnik 1
september

• 2012 •

sopotja

glasilo
slovenske manjšine
na Reki in v PGŽ

številka 3

ISSN 1848-4360

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Dimitrij Jelovčan Bulatović, Darko Mohar, Boris Rejec, Vito-mir Vitaz, Marjana Mirković
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Urednica: Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 600 izvodov

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Krispin Stock
Tisk: Tiskara Sušak

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
tajništvo (tajnica Zenka Jelovčan), knjižnica
in klubski prostori, torek in četrtek:
10.00-12.00, 18.00-20.00
MePZ, vaje: torek, 17.00
Dramska skupina: po dogovoru
Folklorna skupina: sreda, 19.00-20.30
Plesna skupina: ponedeljek, 20.00-21.30, sreda,
20.45-22.00
Planinska skupina: torek, 20.00-22.00
Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtek: 18.00
Dop. pouk slovenščine: ponedeljek,
začetniki: 17.00-18.30, nadaljevalci: 18.30-20.00
Mladinska skupina: po dogovoru
www.bazovica.hr/mladinci

UVODNIK

Za nami je še eno poletje, čas, ki ga večina društev izkoristi za počitek, nekatera pa za izpolnitev nekaterih obveznosti in opravilo del, ki so zaradi različnih razlogov ostala na čakalnem seznamu. Gradiva za vsebino te številke Sopotij kljub temu ni manjkalo, v preteklih mesecih se je zvrstilo kar nekaj pomembnih dogodkov: junija je bila v KPD Bazovica predstavljena monografija o legendarnem članu dramske skupine, Alojzu Useniku z naslovom En sam človek – celo gledališče, avtoric dr. Barbare Riman in dr. Kristine Riman, konec meseca pa je v Čabru potekalo srečanje, ki ga je ob koncu šolskega leta in ob enem dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture na Reki, v Pulju, Buzetu in Čabru organizirala učiteljica Dragica Motik. Vsebina namenja pozor-

nost tudi dvanajstemu vseslovenskemu srečanju v državnem zboru, ki je bilo tokrat namenjeno problematiki mladih, številno najmočnejša udeležba iz Hrvaške je bila z Reke. Mladi so predstavili svoj položaj, mladinski skupini KPD Bazovica in SKD Gorski kotar ter Društvo hrvaških študentov v Sloveniji ter opozorili na nekatera vprašanja. V Slavini pri Postojni pa je avgusta potekalo slovesno odkritje doprsnega kipa Josipa viteza Gorupa pl. Slavinjskega, delo akademske kiparke Miladi Makuc Semion. V rubriki Pogled z onkraj Snežnika nam Tomo Šajn prinaša pregled dogodkov v Sloveniji, rubrika Srečanja pa predstavlja priljubljenega člana KPD Bazovica Slavka Arbitra. Začenja se nova kulturno sezona, z novimi načrti in prireditvami.

Osrednja bo vsekakor v Zagrebu, kjer bo konec septembra potekalo srečanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem. Organizirala ga bo krovna organizacija, ki letos praznuje dvajseto obletnico ustanovitve, in pričakovati je, da bo poleg slavlja in zadovoljstva, da se je število društev od treh ustanovnih v dveh desetletjih povečalo na šestnajst, med drugim morda prineslo tudi premislek o tem, kako naprej in kako slovenski skupnosti na Hrvaškem zagotoviti vsaj eno kulturno, izobraževalno ali znanstveno ustanovo. V tem pogledu bosta odgovornost prevzela tudi nova člana Sveta vlade RS za zamejstvo, katerih predlaganje poteka do konca septembra. Več o tem pa v prihodnji številki. Želimo vam prijetno branje.

♦ Uredništvo

EGON: MOŽGANE

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH

Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Vojko Volk
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: http://zagreb.veleposlanistvo.si
Konzularni dan na Reki bo
6. decembra 2012 od 10.00 do 12.00

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med prazniki: 24 ur tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00

Sopotja, september 2012, št. 3, letnik 1
Kazalo:

Uvodnik.....	03
Iz društva.....	03
Iz svetov.....	12
Iz pouka DPS.....	13
Literarni kotichek.....	15
Si-T.....	15
Pogled z onkraj Snežnika.....	22
Srečanja.....	23
Foto kotichek.....	24

IZ DRUŠTVA

1. maj Pohod nad dolino Čabranke in zgornje Kolpe

V organizaciji etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša iz vasi Plešče in njenega neutrudnega vodje Marka Smoleta je 1. maja potekal pohod po starih pozabljenih karavanskih poteh nad dolino Čabranke in zgornje Kolpe, po trasi Trava-Črni potok-Padova-Bosljiva Loka. Na povabilo prijateljev iz Tršča in Silvane Lautar, ljubiteljske slikarke, ki je v KPD Bazovica razstavljala v okviru gostovanja likovne skupine iz Cerknice in predvsem po zaslugi naše prizadevne članice Metke Košuta, smo se pohoda udeležili tudi nekateri člani planinske skupine društva. Pohod je bil zamišljen kot kolesarsko-pohodniški sprehod. V skupini pešcev, ki smo ji pripadali tudi mi, so bili ljubitelji

narave, izvrstni poznavalci krajevne in širše zgodovine iz Slovenije in Gorskega kotarja. Izhodiščna točka za pešpot je bilo naselje Trava na 780 metrov nadmorske višine, kjer so se nam pri hoji pridružili tudi nekateri kolesarji. Skupaj smo nadaljevali pot, dolgo dvaindvajset kilometrov, najprej po gozdni poti navzdol do Črnega potoka v dolini Čabranke – tu se nam je pridružila nova skupina ljubiteljev narave –, in zatem navzgor do gozdne ceste ob vznožju visoke stene nad dolino in naprej ob stenah in navzdol do vasi Belica in njenih mlinov. Po krajšem oddihu v čudovitem okolju in ob zanimivih zgodbah iz preteklosti, ki so jih pripovedovali naši gostitelji pa tudi gostje, smo prek Čačičev nadaljevali pot do slikovitega naselja z zanimivim imenom, Padovo, na 480 metrov nadmorske višine. Tam so nas toplo sprejeli, počastili z

jedačo in pijačo ter pofotografirali. Tako smo tudi sami ugotovili, da so bili tudi krajani počaščeni, da smo jih obiskali. Že precej utrujeni smo nadaljevali pot proti vasi Ribjek in naprej, po več utrujajočih kilometrih hoje po neprijetnem asfaltu in ob čudoviti Kolpi na slovenski strani do Bosljive Loke. Na tem delu poti so nekateri člani naše skupine dobili prve žulje, pri drugih tega ni bilo opaziti. Verjetno so to stojično prenašali. Na cilju v Bosljivi Loki so nas sprejeli z navdušenjem. Začelo jih je že skrbeti, ker smo pot časovno precej podaljšali. Pogostili so nas z brezhibno pripravljeno domačo hrano, sanjskimi sladicami in tudi s pijačo. Poklepetali smo kot stari znanci, prijetno presenečeni nad njihovo iskreno hvaležnostjo, ker smo se mi, Primorci, pridružili pohodu. Seveda ni manjkala niti pesem. Ta pohod je bilo mnogo več kot

samo hoja, pešačenje. Izredno smo se potrudili, da bi se ljudje dobro počutili, vzdržali in se zabavali, pa tudi spomnili na preteklost in težko življenje prednikov v teh krajih.

Ob koncu poti in dneva je našo štiričlansko skupino z Reke posebej počastil Marko Smole z vabilom na ogled družinske hiše Palčava šiša. To je edinstvena ohranjena zbirka etnološkega in drugega gradiva, katere ogled vsekakor priporočamo. Posebna je tudi po tem, ker v njej še danes živi družina Smole. Po vseh naporih in vtisih smo komaj sprejeli še doživetje lepote te hiše – a o tem več ob neki drugi priložnosti.

Med potjo domov, v poznih večernih urah in v varnih rokah naše Metke smo ugotovili, da bi to vsekakor veljalo ponoviti, po možnosti s številnejšo udeležbo z Reke.

♦ Liljana Čargonja ter Metka Košuta, Zdenka in Lucijan Verbanac, prevod Marjana Mirković

1. junij Istrska zbornica, Poreč Naš kanat je lip

Jubilejnega 40. srečanja pevskih zborov *Naš kanat je lip*, na katerem negujejo in pojejo skladbe istrskega zvoka in narečja, pod pokroviteljstvom Ministrstva kulture RH, Istrske županije in Mesta Poreč ter v organizaciji Ljudske odprte univerze (POU) in Katedre Istrskega zbora, se je tokrat prvič udeležil tudi naš MePZ. Srečanja so potekala v petek, 1., in v soboto, 2. junija, v počastitev 85. obletnice rojstva skladatelja in dirigenta Nella Milottija, skladatelja Nikše Njirića ter 200. obletnice rojstva Jurja Dobrile, škofa Poreško-puljske škofije. Tovrstno srečanje zborov je edinstveno na območju Istre, PGŽ in sploh v vsej Hrvaški. Osrednji program se je izvajal v dvorani Istarske zbornice z začetkom ob 20. uri, pol ure pred samim začetkom pa so oba dne-

va na Narodnem trgu 1 vsi zbori, udeleženci srečanja, skupaj zapeli pesem *Krasna zemljo*, Istro mila Matka Brajše Rašana pod dirigentskim vodstvom Zorana Badjuka oz. Tome Njegovana.

V petek, 1. junija, je v nabito polni prekrasni dvorani Istarske zbornice srečanje slovesno odprl MePZ Joakim Rakovac iz Poreča, mesta gostitelja, z Lepo našo domovino. Vse navzoče so zatem pozdravili in nagovorili župan Istrske županije Ivan Jakovčić, poreški župan Edi Štifić, ravnateljica POU Sanja Radetić Fatorić in predsednica organizacijskega dohora Đeni Dekleva - Radaković. Njenim željam po dobri predstavitvi in prijetnem druženju je sledil

2. junij Slovenski dom KPD Bazovica Camerata Slovenica

V društveni dvorani je gostoval mešani pevski zbor Camerata Slovenica SKD Cankar iz Sarajeva, del glasbenega večera, ki ga je povezoval Vitomir Vitaz, pa je s krajšim nastopom izpolnil tudi nastop domačega pevskega zbora KPD Bazovica pod vodstvom zborovodkinje Maje Dobrila Vukša.

MePZ Camerata Slovenica, ki ga temperamentno vodi Melita Čičić, sicer profesorica na glasbeni akademiji, je uspešno predstavil zanimiv in raznovrsten program, v katerem so prevladovale slovenske ljudske pesmi, ter bil zanj zaslužen nagrajen z dolgotrajnim in navdušenim ploskanjem polne dvorane. Camerata Slovenica deluje od leta 1994, veliko nastopa v Bosni in Hercegovini pa tudi na Hrvaškem in v Sloveniji, kjer se udeležuje nekaterih pevskih srečanj. V zadnjih dveh letih se je zbor generacijsko pomladil, v njem poje tudi več mladih z glasbeno izobrazbo, tudi z akademije, dotedanji repertoar izključno slovenskih ljudskih pesmi pa so obogatili z novimi

koncert, na katerem je nastopilo 11 zborov iz Poreča, Jelenja, Višnjana, Novigrada in z Reke, od katerih trije združeni. Tega večera se je udeležil tudi naš MePZ. Pod vodstvom dirigentke Maje Dobrila Vukša je lepo zapel *Vrbniče nad morem* in *Naranča se vetru moli* Matka Brajše Rašana ter *Pipo* Andreja Baše.

Po pestrem programu so zborom in zborovodjem podelili priznanja, sledila je večerja z druženjem v Domu obrtnikov. Tam se je spet prepevalo pozno v noč, seveda bolj sproščeno. Odpeljali smo se domov z željo, da bi tudi prihodnje leto sodelovali na tej lepi prireditvi. Kot so rekli gostitelji: *I k litu ...*

♦ Zdenka Jelovčan

programi. Z nastopom na Reki je MePZ Camerata Slovenica vrnil obisk rojakom KPD Bazovica, ki so Sarajevo obiskali pred mesecem dni v okviru vsakoletne prireditve Cankarjevi dnevi. Morda je bilo druženje po koncertu tudi zato zelo prisrčno in z veliko pesmi ter tudi plesa. Kot nam je ob tej priložnosti omenil podpredsednik društva Cankar in pevec Toni Skočir, so imeli poleg nastopa na Reki v načrtu naslednji dan tudi obisk v SKD Ajda v Umagu, sredi junija pa še nastop – četrtega zapored – na pevskem taboru v Šentvidu pri Stični in gostovanje pri pevcih Društva upokojencev v Mirni na Dolenjskem.

Toni Skočir, doma iz Zasavja, po starših iz Primorske, nam je med drugim tudi povedal, da je v Sarajevo prišel po končanem študiju farmacije v Ljubljani leta 1960. Služba v Vojaško-sanitetnem zavodu v Sarajevu mu je ustrezala, ker je poleg stroke vključevala tudi smučanje, ki ga je imel zelo rad, saj je bil tudi učitelj smučanja. Vojno je preživel v Sarajevu, spomini na ta čas pa so težki in mučni. Druženje z rojaki mu veliko pomeni, v zboru pa poje štiri leta – začel je po upokojitvi. Dejal je še, da nastopajo v mestih, kjer

živijo Slovenci, to so predvsem Banjaluka, Tuzla, Zenica in Kakanj, občasno tudi na Hrvaškem in v Sloveniji, in dodal, da gre v glavnem za izmenjavo nastopov. Društvo Cankar je odprto za vse zainteresirane, deluje pa v najetih prostorih, kar je zelo drago. Ima dve redno zaposleni osebi, tajnika in pomočnika, ki sta v društvu šest dni v tednu, kar narekuje dejavnost, predvsem dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture ter sobotni tečaj slovenščine za odrasle. Toni Skočir je še pojasnil, da večji del finančne podpore društvo prejema iz Slovenije, le nekaj malega dodaja mesto Sarajevo, država pa nima sredstev za to dejavnost.

♦ Marjana Mirković

9. junij Slovenski dom KPD Bazovica En človek – celo gledališče Alojz Usenik, življenje in delo

Predstavljena je bila monografija o Alojzu Useniku, gledališkem zanesenjaku, dejavnem v reškem gledališču Ivana pl. Zajca in na ljubiteljskem področju v KPD Bazovica, ki je za svoje vsestransko in neutrudno delo prejel številna priznanja in nagrade, med drugim tudi nagrado Sklada Staneta Severja za leto 2003 za najboljšo igralsko stvaritev v slovenskem ljubiteljskem gledališču, ki je takrat prvič odšla iz Slovenije. Leta 2002 je Usenik praznoval dva zlata jubileja, 50 let svojega delovanja kot inšpicient v teatru in ljubiteljski režiser ter igravec v KPD Bazovica, obenem pa tudi srebrni jubilej ob 25. obletnici dela asistenta vsem gostujočim režiserjem v reškem teatru.

Gradiva za monografijo o tako plodovitem delovanju zato ni manjkalo, njena predstavitev pa je potekala v nabito polni dvorani, v kateri so se zbrali člani društva in tudi številni znani reški gledališčniki in poznavalci teatra, kulturniki iz Ilirske Bistrice ter člani družine Usenik.

Gostovanje SKD Cankar. Foto: Jasmina Dlačić

Program je s krajšim nastopom napovedal mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Maje Dobrila Vukša, povezoval pa Vitomir Vitaz in prebral tudi čestitki, ki sta ju ob tej priložnosti poslala direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja dr. Sonja Novak Lukanovič in predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc.

Knjigo z naslovom *En človek – celo gledališče*, Alojz Usenik, življenje in delo avtoric dr. Barbare Riman in njene sestre dr. Kristine Riman je predstavil recenzent, teatrolog in profesor na reški filozofski fakulteti dr. Darko Gašparović. Med drugim je dejal, da Alojz Usenik kot Slovenec, ki je svoje delovno in ustvarjalno življenje povezal z Reko, vstopa v tisti številni krog slovenskih gledaliških umetnikov, ki so se nepozabno zapisali v opus hrvaškega igralstva: *Alojz Usenik je med tistimi gledališčniki, ki sijajno nadaljujejo zdaj že stoletje in pol dolgo tradicijo slovensko-hrvaških gledaliških vezi in odnosov, ki so se začeli tkati že v zadnjih desetletjih 19. stoletja. Usenik je poseben v tem, da je – z izjemo sedmih let v Koprju, od leta 1951 do 1958 –, ko je prišel na Reko, njej in reškemu*

*Hrvaškemu narodnemu gledališču Ivana pl. Zajca posvetil vse življenje. Obenem je izjemno dragoceno njegovo delovanje v društvu Bazovica, kjer je desetletja vodil dramsko sekcijo in kjer je v celoti prišla do izraza vsa njegova gledališka zagnanost: tu je bil režiser, igravec, scenograf, kostumograf in menedžer. Vse to upravičuje naslov te monografije, torej *En človek – celo gledališče*, to je zares bil Alojz Usenik!*

Na kratko sta o monografiji spregovorili še avtorici, dr. Barbara Riman in dr. Kristina Riman, ki se je tudi zahvalila za pomoč Alojzu Useniku in vpogled v njegovo skrbno zbrano dokumentacijo, društvu in vsem, ki so finančno podprli izid publikacije – poleg KPD Bazovica in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu so to še krovna organizacija, slovenski manjšinski sveti Zagreba, Reke in Primorsko-goranske županije ter reška mestna uprava. Zahvalila se je tudi vsem sodelujočim, ki so se s svojimi prispevki v knjigi ozrli na sodelovanje z Usenikom. V programu pa je seveda tudi tokrat sodeloval sam Alojz Usenik, z recitacijo pesmi *Zdomec* avtorja Slavka Arbitra – ki je bil tudi navzoč med obisko-

valci in ga je občinstvo posebej pozdravilo s toplim aplavzom –, in zatem še z izredno doživeto interpretacijo monologa Cankarjevega Hlapca Jerneja. Alojz Usenik je tudi tokrat prejel dolgoletni in zaslužen aplavz, v imenu društva pa mu je ob izidu monografije čestitala podpredsednica Jasmina Dlačić. Alojz Usenik se je najlepše zahvalil recenzentu in avtoricami, društvu in vsem, ki so pomagali pri izidu knjige, velika zahvala za njegovo dolgoletno in plodovito dejavnost nasploh pa velja, kot je posebej poudaril, soprogi Roziki, ki se zaradi boleznih slovesnosti ni mogla udeležiti. Zahvalil se je tudi več članom, med

njimi tudi Gabrijeli Kuss za podporo ter dolgoletnima soigralkama, Dragici Rizman in Loredani Jurković, za uspešno sodelovanje.

Knjiga je dvojezična, v slovenščino jo je prevedla Mojca Fürst Đurica, urednica je Jasmina Dlačić, založnik reško podjetje Solutio d.o.o., sozaložnika pa Slovenski dom KPD Bazovica in Inštitut za narodnostna vprašanja iz Ljubljane.

Alojz Usenik se je s posebno zahvalo za lepo organiziran, uspešen in lep večer ob predstavitvi monografije pozneje pisno zahvalil tudi društvu in svetoma, vsem sodelujočim ter pevskemu zboru za nastop. • Marjana Mirković

Dr. Kristina Riman in dr. Darko Gašparović.
Foto: Kristina Valkai

Dr. Barbara Riman in Alojz Usenik.
Foto: Kristina Valkai

13. junij Park Zrinjevac, Zagreb Pustotnik, koncert

Veleposlaništvo RS v RH je v sodelovanju s Poslovnim klubom slovenskih in hrvaških gospodarstvenikov ter z več kot dvajsetimi podjetji, ki poslujejo na hrvaškem trgu, v zagrebškem parku Zrinjevac v počastitev 21. obletnice neodvisnosti RS pripravilo nastop največjega slovenskega harmonikarskega orkestra Pustotnik kot darila mestu Zagreb, njegovim prebivalcem ter vsem hrvaškim prijateljem ob 25. juniju, skupnem rojstnem dnevu Slovenije in Hrvaške.

Vsi obiskovalci Zrinjevca so ob glasbi enkratnih harmonikarjev imeli tudi priložnost za simbolično ceno pokusiti prave kranjske klobase, zbrana sredstva pa so bila tudi letos namenjena v dobrodelne namene. Lani je veleposlaništvo zbralo tisočevrov in jih namenilo za Dječji dom v Zagrebu.

Dogodka na Zrinjevcu so se z Reke udeležili tajnica društva Zdenka Jelovčan, predsednik Sveta slovenske narodne manjšine PGŽ Dimitrij Jelovčan Bulatović in članica zbora Dragica Rizman. Več:

www.zagreb.veleposlanistvo.si

• Marjana Mirković

17. junij Volosko Fotografska delavnica

V organizaciji fotografske skupine (FS) KPD Bazovica je potekala delavnica fotografiranja fotomodela. Vodil jo je mentor FS Istog Žorž.

Poleg članov FS so bili na delavnico povabljeni še člani fotoklubov Sušec iz Ilirske Bistrice in Postojne. Za kraj poteka delavnice smo izbrali Volosko in njegove slikovite uličice. Sprehodili smo se z modelom in dekle je pokazalo izjemno potrpežljivost, ko nas je vseh osem želelo fotografirati na različne načine in v različnih podobah. Uspešno delavnico smo končali s peko na žaru pri našem mentorju Istogu Žoržu ter se z gosti dogovorili o nadaljnjem sodelovanju na skupni razstavi fotografij, posnetih na delavnici.

• Petra Aničić

20. junij MO Mlaka, Reka Najlepši vrt

V okviru razpisa Izbiramo najlepši vrt in balkon, ki ga je po krajevnih skupnostih organiziralo Mesto Reka, je priznanje znova dobil tudi Slovenski dom KPD Bazovica. Za lepo urejen vrt je društvo za nagrado tokrat prejelo darilni bon v vrednosti 200 kn. Podelitev nagrad in priznanj je potekala v krajevni skupnosti Mlaka, v imenu društva je priznanje prevzela dolgoletna članica Loredana Jurković, nagrado v obliki sadik pa hišnica Irena Valkai. Slovesno podelitev je s svojo poezijo obogatila znana reška pesnica Ljubica Kolarić - Dumić.

• Zdenka Jelovčan

21.-23. junij Zbirka Albin Valenčič, Matulji Razstava harmonik

Albin Valenčič (1922, Javorje–2011, Matulji) je bil tudi med rojaki na Reki in v okolici znan in priljubljen godec na harmoni-

ki, večletni član društev Slovenski dom KPD Bazovica, glasbene skupine Veseli fantje in KUD Danica v Pasjaku. Med njihovimi člani je znano, da je ohranjal pozabljene stare napeve in pomagal pri njihovih notnih zapisih ter imel zlate roke za popravilo vseh vrst harmonik in tudi za izdelovanje novih. Napravil jih je približno petdeset, največ za rojake v Avstraliji, veliko pa tudi v Sloveniji, Italiji in ZDA. Nekatere so ohranjene v družinski zbirki, ki jo je sin Slavko, skupaj z drugimi očetovimi harmonikami, postavil na ogled na razstavi, ki so jo poleg dokumentarnega gradiva o očetu in harmoniki kot instrumentu spremljali tudi glasbeni posnetki očetovega igranja.

Albin Valenčič je bil samouk. Izdelavo harmonik je spoznal v Trstu, kamor je kot otrok odhajal z očetom prodajat drva, krompir in drugo. Prenočeval je pri sestri, ki je živela v neposredni bližini delavnice Ploner, v kateri so izdelovali trieštinke, priljubljeno glasbilo v času pred drugo svetovno vojno. Opazoval je njihovo delo, včasih tudi kaj pomagal. Prvo diatonično harmoniko je izdelal leta 1948 na Reki, med zadnjimi harmonikami njegove izdelave pa je trieštinka iz devetdesetih let, izdelana posebej za nastop na srečanju *Z armoniku v Roč*, kjer vsako drugo nedeljo v maju igrajo na ta instrument. Slavko Valenčič nam je tudi povedal, da je prvo podobno razstavo, v spomin na očeta, pripravil leta 2008 v KUD Danica v Pasjaku, kar je bil tudi vzrok za srečanje *Z armoniku po starinsku*.

V tokratni zbirki je najstarejše glasbilo harmonika iz delavnice rojaka Antona Mervarja iz Clevelanda, na katero je še vedno mogoče zaigrati, zanjo pa je bilo na razstavi tudi precejšnje zanimanje.

Albin Valenčič je kot godec in izdelovalec omenjen tudi v knjigi Triestina o harmoniki trieštini, njen avtor, raziskovalec istrske glasbene dediščine Emil Zon-

ta, pa je publikaciji, posvečeni glasbilu, ki je v prvi polovici prejšnjega stoletja spremljalo vse življenjske dogodke, od rojstev in porok do vpoklicev v vojsko in odhoda v svet, priložil tudi zgoščenko Godci. Med enaindvajsetimi skladbami je tudi Lahka polka, ki jo igra Albin Valenčič (1999). • Marjana Mirković

24. junij Deset let PS KPD Bazovica Planinska trilogija: Triglav, Dinara (Sinjal), Učka (Vojak)

Planinska skupina (PS) KPD Bazovica je v letu, ko praznuje desetletnico delovanja in na dan pred dnevom državnosti Slovenije in Hrvaške sklenila izpeljati tudi poseben podvig, sočasen vzpon na Triglav, Sinjal na Dinari in Vojak na Učki.

Prispevek o pohodu na Vojak in Triglav so nam poslali Jasna Zazijal Marušić, Mirjana Brumnjak in Liljana Čargonja, vodja PS Darko Mohar pa je novico o tem objavil na spletni strani www.gore-ljudje.net in ob tej priložnosti zapisal, da so s projektom Planinska trilogija želeli *hrvaškim prijateljem pokazati lepote Slovenije in slovenskim malo znane lepote Hrvaške, utrditi zveze med društvi in širiti planinsko misel*.

Planinska trilogija: Triglav

Zdaj ko so se vtisi malo polegli, je morda prišel čas, da se v planinski dnevnik kaj napiše in pripravi kakšna črtica.

To je bil še eden od mojih prelepih, nepozabnih vzponov na Triglav. Družba 33 planincev iz sedmih društev Hrvaške in Slovenije – najmlajši član je štel komaj 12 let, najstarejši pa 70 –, silna želja in volja, da se pride do vrha, obilica pozitivne energije na kupu, vse to je pripomoglo k temu, da mi bo ta vzpon gotovo še dolgo ostal v spominu.

Že na začetku leta, januarja, ko smo začeli načrtovati ta junijski vzpon, mi je vodja naše planinske

skupine Darko takole prek očal namenil pomemben pogled in me vprašal, ali bi se želela spoprijeti z organizacijo izleta na Triglav. Najprej sem odklonila, ker se mi je odgovornost zdela prevelika in sem se tega kar malo bala, na koncu pa sem popustila, prevladala je ljubezen do Triglava in sprejela sem organizacijo. Na začetku so bili vsi malo skeptični: junija je prežgodaj za Triglav, pa preveč snega, za takšen vzpon je treba imeti izkušnje, ne more kar tako iti kdor koli ... vprašanja in vprašaji so se tako samo kopičili v moji glavi. Vendar se nisem obotavljala, vem, da speljem do konca vse, kar si zastavim, in težko bi me kaj zaustavilo, saj sem vedela, da se z vztrajnostjo in odgovornim ravnanjem na Triglav lahko pride in da bodo vsi, ki se bodo odločili za vzpon, tega uspešno izpeljali, kar se je tudi zgodilo.

Triglav je moja gora, moj vrh s posebnim čarom, ima nekaj, zaradi česar se tam dobro počutim in vselej rada vračam. To je gora, do katere čutim posebno spoštovanje, za katero ona gotovo ve, in ravno zato sem vedela, da nas bo sprejela in da bomo na njej uživali.

Z Reke smo se odpravili zgodaj, ob petih zjutraj, z Rudnega polja pa smo okrog desetih krenili proti Vodnikovemu domu. Tja smo prispeli po približno treh urah in pol ne preveč naporne hoje in lažjega vzpona. Nato smo si malo odpočili, napolnili izčrpane baterije in zbrali moči za nadaljevanje poti proti Domu Planika pod Triglavom. Vzpon je postal malo težji, a vsi smo do tja prispeli brez težav. Stalno so nas zvesto spremljali oblaki in sem ter tja zakrili sonce, malo nam je tudi pihalo v hrbet, a je to bila spodbuda, da smo lažje premagali pot do Doma Planika, našega cilja za prvi dan. Vzpon na 1400 m. n. v. je za vse minil brez večjih težav. Družba je bila izjemno složna. Čeprav se med seboj nismo poznali, so se prijateljske vezi kmalu stkale. Nasmeh je žarel na planinskih obrazih, velika želja, da se povzpemo na vrh,

je bila stalno navzoča, tako da čar vzpona na Triglav niso mogli pokvariti niti utrujena kolena niti težki nahrbtniki. Planinci iz različnih planinskih društev Primorsko-goranske županije (PD Kamenjak, PD Duga, PD Viškovo, PD Opatija) in tudi iz Slovenije (PD RTV Ljubljana in PD Iskra) smo vsi funkcionirali kot eden. Različne generacije, različna društva niso bila nobena ovira tako složni ekipi. To pozitivno naravnost je bilo čutiti na vsakem koraku. V vsakem planinskem domu je bilo veselo. Smeha, šal in pesmi ni manjkalo, kajti tu so bili naša Zdenka, vselej pripravljena na dobro razpoloženje in akcijo, ter Vlado, Silvina, Metka in vsi preostali, ki so, vsak po svoje, dodali nekaj svojega v mozaik te pisane družine.

Štiriindvajsetega junija se je pokazalo prekrasno jutro. Modro nebo, popolnoma brez oblaka, brez najmanjšega vetra, idealno za vzpon na Triglav. Dogovor je bil, da se krene točno ob osmih. Naši vodniki Andrej Grlica, Andrej Mohar in Damjan Pipan ter tudi naša prijateljica iz Ljubljane, vodnika Alenka Sakelšek in Jan Skoberne, so bili pripravljene. Pred Domom Planika so bili vsi že pred dogovorjenim časom, preverjali so opremo, zapenjali pasove, čelade, vse je moralo biti na mestu, vodniki so dajali navodila za varno hojo in opozarjali na nevarnosti. Bili je pravo timsko ozračje, polno adrenalina in pozitivnih pričakovanj. Nekateri so bili sploh prvič tako visoko in resnično so uživali, z nasmehom na obrazu. Sama sem se malo bala, saj sem vedela, da je v skupini osemnajstih ljudi, ki se prvič vzpenjajo na vrh, nisem pa vedela, kako bodo reagirali, ker jih nisem dovolj poznala. Po drugi strani pa je to dajalo poseben čar, lahko sem uživala tudi v tej njihovi sreči in zadovoljstvu pri takšnem vzponu. Tudi sama se še danes spomnim, kako lep je bil občutek, ko sem prvič stala na Triglavu.

Za vzpon na vrh Triglava s sku-

pino triintridesetih planincev lahko rečemo, da je skoraj podvig. Ključno vlogo so pri tem imeli vodniki, ki resnično zaslužijo vso pohvalo. S svojim umirjenim in prijaznim nastopom ter z lepo besedo so nam vlivali zaupanje in tako omogočili, da je vzpon potekal na vrhunski ravni. Ob pol enajstih smo zagledali tudi Aljažev stolp in bili nepopisno srečni, z obilico čestitk, objemov, smeha in veselja, od sreče so se marsikomu tudi orosile oči; prizori so bili zelo ganljivi, to je bilo nekaj, kar mi bo vsekakor dolgo ostalo v spominu. Lepo je bilo na vrhu poznati podrobnosti, kot je bila npr. družina Verbanac, ko so se Zdenka, Lucijan in Luka pri Aljaževem stolpu namestili za skupno poziranje za fotografije, ali nasmejan tandem očeta in sina, Filipa in Alana Radana, ali matere in hčerke Irene in Kristine Valkai ali pa opaziti zelo zadovoljno in polno pozitivnih čustev Ljiljano Čargonja, ki jo je vzpon na Triglav spomnil na vse njene sorodnike iz Slovenije, ki se jim je tako poklonila. To, kar je bilo zame posebno, pa je izpolnjena obljuba nečakinja Vedrani, da se bova nekega dne skupaj povzpeli na Triglav, ter tudi malemu prijatelju Franu iz PD Opatija, sicer najmlajšemu udeležencu pohoda, da se bo na Triglav prvič povzpela ravno z menoj. Zanimivo je bilo tudi opazo-

Planinska trilogija - Triglav. Foto: Prijazen planinc

vati zadovoljstvo naših vodnikov pri krstu osemnajstih planincev, ki so bili prvič na Triglavu.

Opoldne smo se slišali z našimi prijatelji na vrhovih Vojak na Učki in Sinjal na Dinari. S Triglava je gromko zadonela pesem, ki se je po mobilnih zvezah prenesla tudi na Dinaro in Učko. Poseben občutek je, ko veš, da so na treh vrhovih planinci, ki podobno razmišljajo in sočasno širijo pozitivno misel planinstva, kar je bil tudi smisel tega skupnega projekta Triglav-Učka-Dinara.

Z vrha smo sestopili po isti poti proti Domu Planika in zatem Vodnikovemu domu, kjer smo tudi proslavili naš uspeh. Vse planinske domove smo pozdravljali s pesmijo, za kar gre zahvala tudi Zdenki, Metki in Zinki, prav vsem. V Vodnikovem domu se je pelo v jedilnici (dnevni sobi) pa tudi v kuhinji. Dvignili smo razpoloženje in pritegnili k plesu hišnico in kuharico ter razveselili vse navzoče.

Tretji dan smo se iz Vodnikovega doma spustili do planine Konjščica. Pokusili smo gastronomske poslastice slovenskih planin, kislo mleko, jogurt, domači sir, skut, ajdove žgance, sirove štruklje, eno boljše od drugega. Resnično smo uživali na svežem zraku in zelenih jasih, ob okusni domači hrani in v dobri družbi, ob prijaznih in gostoljubnih gostiteljih.

Pozabili smo na utrujenost v nogah, žulje, ki so se pojavili tu in tam, težke nahrbtnike – vse to je postalo nepomembno.

Na Rudno polje smo prispeli okrog pol dveh, si sezuli težke gozdarje in preznojene nogavice ter si takoj obuli sandale in bili pripravljeni za pot naprej in blejske kremne rezine. Na Bledu smo se zadržali do štirih, nekateri so obiskali slaščičarno in se posladkali s kremnimi rezinami, drugi pa so se sprehodili po mestecu.

Vzpon na Triglav je bil vrhunski, zahvala pa gre številnim pomembnim dejavnikom, kot so vsekakor vodniki, ki so bili vsi vrhunski, izjemno prijazni in gostoljubno osebje v obeh planinskih domovih (velika pohvala in zahvala hišnicam, gospe Ireni in gospe Viktoriji), odličnemu in za pesem pripravljenemu vozniku avtobusa (bravo, g. Marinko), pohvalo in zahvalo pa zaslužijo tudi vsi sponzorji, ki so finančno podprli ta projekt.

Kot ena izmed organizatorok vzpona na Triglav bi na koncu osebno in od srca želela pohvaliti in se zahvaliti vsem planinskim društvom in udeležencem tega vzpona na Triglav, resnično mi je bilo v zadovoljstvo planinariti z vami in biti del tako složne skupine.

• Mirjana Brumnjak, prevod Marjana Mirković

Vojak, Učka

Odkar je napočil dan D, so vtisi še močni. Organizacija treh skupin naj bi delovala brezhibno – in tudi je.

Na počivališču Vrata Jadrana se ob osmih zberemo v zavidanja vrednem številu: pet iz Bazovice in pet iz PD Tuhobič, počakamo dve »akademski« in se skupaj odpravimo na Poklon. Planinci in udeleženci se zbirajo, prihajajo z avtomobili in peš in kmalu je sedlo polno razpoloženih planincev. Ob desetih se skupina 60 udeležencev napoti na Vojak. Vreme je krasno za prijetno hojo, jasno je in pihlja osvežujoč veter. Po dolinski

vročini in sopari je to prijetna osvežitev.

Na Poklonu ni telefonskega signala. Končno ga dobim pri tamkajšnjem gostišču in tam počakam na direktno javljanje v Radio Rijeka. Pogovor z novinarjem Radia Rijeka, Franjem Deranja, je uspešen.

Ker skupina odhaja na vrh z avtom, grem kar z njimi, bom prej tam. To bo moja prva vožnja na vrh Učke. Ne vem, če se tega veselim, ampak grem. Priprava na vrhu stolpa, povezava bo z mobiteli, snemalca iz HRT-ja in novinarja ni. Vzpostavitev radijske zveze s Triglavom in z Mirjano Brumnjak, na Triglav so prišli vsi, čestitamo. Veselje je tolikšno, da skupaj zapojemo Triglav in Vojak. Na Dinaro so prišli vsi, Ivo se je slišal z njimi. Pokliče novinar Vala 202 iz Ljubljane – tudi tam so slišali vse o Planinski trilogiji.

Na zahodni strani stolpa na Vojaku se zberemo vsi udeleženci

z zastavami. Opatijska zastava prekrije našo in še nekaj udeležencev. Moramo si omisliti večjo zastavo, da nas drugi ne bodo pokrivali.

Popijemo šampanjec, ki se je ohladil na Vojaku in nam ga je pustila Mirjana. Pok zamaška na steklenici se sliši do Triglava.

Druženje se začne že na vrhu. Dve skupini odideta na Poklon, ena čez Malo Učko in po gozdni cesti, druga skupina po isti poti navzdol.

Vrnemo se v planinski dom Poklon, kjer nas čaka dobra mineštra s klobaso in kozarcem vina. Marija in Rezika sta fino skuhalo, na 900 m. n. m. vse prija.

In druženje.

Skupina bazoviških planincev zasede rob ceste pred planinskim domom Poklon in zapoje. Domov odidemo, ne zato ker bi nam bilo dovolj, temveč ker je preprosto treba oditi domov.

Jasna Zazijal - Marušić

Planinska trilogija - Učka. Foto: Tolja Hromin

Triglav kot darilo

V dnevniku Delo je bil kmalu po praznovanju dneva državnosti v organizaciji veleposlaništva RS v RH objavljen zanimiv članek o darilu veleposlaništva in slovenskih podjetnikov na Hrvaškem Zagrebu in nje-

govim prebivalcem, v počastitev skupnega rojstnega dne obeh držav, dneva državnosti, 25. junija. Darilo Zagrebu je bil pojoči dvonadstropni avtobus z največjim slovenskim harmonikarskim ansamblom, ki šteje petdeset članov, na Zrinjevcu pa so bile v ponudbi tudi prave kranjske klobase in pivo. Novinar je med dru-

gim zapisal, da »če sta bila nekoč simbola diplomacije šampanjec in kaviar, v teh težkih časih, ki niso preveč rožnati, največ pomenijo dobrososedski odnosi ter pripravljenost na pomoč in sodelovanje«. Navaja tudi besede veleposlanika RS v RH Vojka Volka: "Po lanskem zelo uspešnem koncertu na Cvjetnem trgu smo se tudi letos odločili, da bomo Zagrebu podarili nekaj, v čemer bi lahko uživali vsi naši hrvaški prijatelji". To me je spomnilo, da smo tudi mi iz KPD Bazovica prispevali drobec in obdarovali naše prijatelje.

Del planinske skupine društva se je namreč v počastitev desetletnice delovanja in dneva državnosti dan pred praznikom napolnil na Triglav v okviru načrtovane "trilogije" osvajanja najvišjih vrhov Slovenije in Hrvaške ter se-

veda naše ljube Učke. Bazovičani "triglavci" smo tako praznovali jubilej z vzponom na vrh Triglava, za nekatere je bilo to prvič. Na vrhu Triglava smo malo pred poldnevom zapeli našo planinsko himno, Veseli pastir, zatem pa še Bele ladje. Pelo se je z dna srca, nekateri tudi s solzami v očeh. Pesem je odmevala visoko v nebo, pa tudi v eter, na Radio Slovenija, v oddajo na Valu 202. Toda to še ni bilo vse. Drugega dne, na dan državnosti, 25. junija, smo planinci zjutraj pred odhodom iz Vodnikove kočice spontano, na veliko navdušenje vseh navzočih, zapeli obe himni, slovensko Zdravljico in hrvaško Lepo našo. To je bilo naše "darilo" slovenskim prijateljem. Po poti nazaj smo se vprašali, ali "je sploh kakšen kraj lepši za to, kot pa je Triglav".

• Liljana Čargonja, prevod Marjana Mirkovič

Planinska trilogija - Dinara. Foto: Darko Mohar

4. julij Dobrodošli doma, Ljubljana Foto skupina KPD Bazovica

Na srečanju Dobrodošli doma 2012 je sodelovala tudi fotografska skupina KPD Bazovica z razstavo Realnost naših objektov. Na ogled je bila v razstavnem prostoru Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) v Ljubljani, odprla pa jo je ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmila Novak.

Razstava je bila odprta do 31. avgusta in po besedah gostiteljice dobro obiskana. Izlet v Ljubljano pa nam je ostal v lepem

spominu tudi zaradi prijetnega druženja v NUK-u in drugimi udeleženci prireditve Dobrodošli doma 2012.

Dobrodošli doma nadaljuje tradicionalna letna srečanja Slovencev zunaj Slovenije. Ob podpori Vlade RS so ga tudi letos – lani je bila ob dvajsetletnici Slovenije prva prireditev s tem naslovom – pripravili Izseljensko društvo Slovenija v svetu, Svetovni slovenski kongres, Rafaelova družba in Združenje Slovenska izseljenska matica. Pri dogodku sta sodelovali še Slovenska akademija znanosti in umetnosti in NUK.

• Petra Aničič, prevod Marjana Mirkovič

5. julij DZ RS, Ljubljana Vseslovensko srečanje

Vseslovenskega srečanja Slovencev v zamejstvu in po svetu v Državnem zboru (DZ) Republike Slovenije v Ljubljani so se udeležili tudi predstavniki mlade generacije iz Hrvaške. Že tradicionalni dogodek je organizirala Komisija DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, letos na temo medgeneracijskega dialoga. V razpravi na letošnjo temo v veliki dvorani DZ sta med drugimi sodelovali tudi članici KPD Bazovica, podpredsednica društva mag. Jasmina Dlačič in vodja mladinske skupine Ana Lipovac, zasedanja prvega mladinskega parlamenta v mali dvorani DZ pa so se udeležili absolventa ljubljanske akademije za likovno umetnost in oblikovanje Krispin Stock, ki je predhodno tudi koordiniral nastop iz Hrvaške, in Tea Tadej ter študentki biotehniške in filozofske fakultete v Ljubljani Jelena Juretić in Matea Stopar, diplomantka reške likovne akademije Ira Petris, diplomirana ekonomistka Petra Aničič in študentka 4. letnika reške pravne fakultete Ivana Baković.

Krispin Stock, čigar del nastopa je v oddaji Sotočja prenesel tudi Radio Slovenija 1, je med drugim opozoril predvsem na dejstvo, da ni ustreznih informacij niti zasnovane strategije, kako izrabiti potencial mladih diplomiranih zamejcev, v razpravo se je tehtno vključila tudi Matea Stopar in se osredotočila na vprašanje, kako privabiti mlade k učenju slovenščine in spoznavanju slovenske kulture. Na srečanju so iz Hrvaške sodelovali tudi člani društva SKD Gorski kotar, vsi študenti ljubljanske univerze: Mirjana Malnar je na fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, Damir Malnar na fakulteti za strojništvo in Marija Križ na oddelku za anglistiko filozofske fakultete. Ob koncu srečanja so bila sprejeta tudi priporočila. Več: www.dz-rs.si

• Marjana Mirkovič

Poročilo mladinske skupine KPD Bazovica

Na plenarnem zasedanju smo društvo predstavljale mag. Jasmina Dlačič, Ana Lipovac, Petra Aničič, Jelena Juretić, Tea Tadej, Ira Petris in Ivana Baković.

Uvodoma so nas nagovorili predsednik DZ Gregor Virant, ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmila Novak ter predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič. Slovenska pesnica in pisateljica iz Gorice Antonia Claudia Vončina je v uvodnem prispevku poudarila, da nas slovenska beseda povezuje, pri spoznavanju jezika in kulture pa je nujen medgeneracijski dialog. Dr. Marina Lukšič Hacin z Znanstvenoraziskovalnega centra (ZRC) Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) je med drugim poudarila, da se je treba izogniti temu, da se medgeneracijske razlike ne bi razvile v konflikt, znanstvena direktorica Slovenskega izobraževalnega konzorcija (Slovik) iz Gorice v Italiji Matejka Grgič pa je velik pomen pripisala ohranjanju jezika v šolah in podpore študentom. Župnik iz Nemčije Zvone Štrubelj je pozornost namenil izseljencem v Nemčiji. Udeleženci, sprva jih je bilo okrog 120, so se pozneje razporedili v dve dvorani, v Malo dvorano, kjer je potekal I. mladinski parlament Slovencev

iz zamejstva in sveta, ter Veliko dvorano, v kateri so starejši razpravljali o primerih dobrih praks. S tem ločevanjem pa so pod vprašaj postavili celotno zamisel medgeneracijskega dialoga.

V Veliki dvorani je v. d. direktorja Arhiva RS Jože Dežman poudaril pomen te ustanove, kanadsko-slovenski podjetnik Simon Pribac pa je za področje poslovanja predlagal poenostavitev birokracije pri investicijah, finančno pomoč pri namestitvi in uvedbo različnih oblik pripravništva za vse, ki si želijo začeti kariero v Sloveniji. Častna konzulka RS v Franciji dr. Tatiana Dumas Rodica je menila, da se ne sme dovoliti, da bi svetovni jeziki nadomestili maternega, dr. Jernej Zupančič z ljubljanske filozofske fakultete pa je med drugim dejal, da diaspora predstavlja Slovenijo navzven. Navzoče je nagovoril tudi predsednik vlade RS Janez Janša in poudaril pomen zamejstva med osamosvajanjem Slovenije. V nadaljevanju je Martin Lissiach iz Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) iz Trsta predlagal, da se ime Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu spremeni v Urad za Slovence v sosednjih državah in po svetu, predstavniki slovenskih organizacij iz Celovca pa so predstavili svoje primere dobre prakse. Vesna Tomšič iz Urada za Gorico društev je med drugim dejala, da je treba mladim dati možnost

Ira Petris, Matea Stopar, Jasmina Dlačič, Jelena Juretić, Krispin Stock, Tea Tadej, Petra Aničič, Ivana Baković in Ana Lipovac. Arhiv društva.

odločanja. V Mali dvorani na 1. mladinskem parlamentu pa sta se predsednica Kluba prekmurških študentov Mihaela Kalamar in vodja sekcije Porabske mladine Martina Zakoč zavzeli za večje čezmejno sodelovanje mladih.

V skupini mladih iz Hrvaške je Krispin Stock opozoril na nekatere neizrabljene možnosti mladih diplomantov in predstavil Društvo hrvaških študentov v Sloveniji, ki deluje predvsem med študenti iz Primorsko-goranske in Istrske županije. Tea Tadej je predstavila dejavnost KPD Bazovica in posebej mladinske skupine, Jelena Juretić in Ana Lipovac sta spregovorili o letošnjem srečanju za mlade, mag. Jasmina Dlačič pa je omenila dopolnilni pouk slovenskega jezika (DPS). Mladinska skupina se je predstavila v obeh dvoranah.

V kulturnem programu so nastopili otroška dramska skupina Teatr zora iz Avstrije, tenorist Tom Ribič, Kranjski oktet in slovenski raper Rok Terkaj, v predverju Velike dvorane pa je bila odprta razstava slovenske slikarke iz Banjaluke Vesne Lenić Kreže.

Ceprav je šlo za medgeneracijski dialog, je ves dan potekal ob prebiranju monologov, mlajša in starejša generacija pa sta zasedali v ločenih prostorih. Dnevni red je bil predolg in udeleženci niso ohranili koncentracije. Vse skupaj se je strnilo v prizadevanja posameznikov, da bi povedali, kar so pripravili, brez opazne pobude po aktivnem sodelovanju v razpravah o tujih prispevkih. Beseda je večinoma tekla o ciljih, ki jih velja doseči, namesto da bi predstavili konkretne predloge ali izkušnje na temo srečanja. Menim, da bi bila koristnejša skupna predstavitev dejavnosti, s katerimi se v praksi skušajo uresničiti zadani cilji, in nekakšna možganska nevihta vseh starosti, razmišljanj in izkušenj pri reševanju problemov in iskanju načinov za uresničevanje ciljev.

• Ivana Baković, prevod in priredba Marjana Mirkovič

15. avgust Kip Josipa Gorupa

Letos mineva sto let od smrti Josipa Gorupa pl. Slavinjskega, velikega slovenskega rodoljuba, mecena, izjemnega dobrotnika, genialnega finančnika in enega najuspešnejših slovenskih gospodarstvenikov, ki ga zgodovinarji uvrščajo med najbogatejše Slovence. Josip Gorup je ostal zapisan tudi v zgodovini Reke, kjer je zapustil bogato gradbeno dediščino, z njegovo družino pa je povezana tudi lepo obnovljena vila, v kateri ima od leta 1950 svoje prostore Slovenski dom KPD Bazovica. V počastitev okrogle obletnice je Občina Postojna v sodelovanju s krajevno skupnostjo Slavina in kulturnim društvom Slavina pripravila več prireditev. Med drugim je 25. aprila, na

obletnico smrti, večja delegacija položila venec pred grobnico Josipa Gorupa na reškem pokopališču, 24. maja so slovesnost pripravili v Trstu, kjer je Gorup začel svojo poslovno pot, 18. junija pa je v organizaciji Zavoda Znanje Notranjskega muzeja potekal spominski večer. Pomembna slovesnost pa je potekala 15. avgusta, ko so v Slavini na pobudo državnega svetnika in postojnskega župana Jerneja Verbiča in predsednika KS Slavina mag. Janka Boštjančiča ter v sodelovanju s KD Slavina pred poslopjem nekdanje osnovne šole v Slavini pred množico obiskovalcev, med njimi je bil tudi Gorupov pravnuk Alfred Whycombe pl. Gorup, slovesno odkrili doprsni kip Josipa Gorupa, delo akademske kiparke Miladi Makuc Semion. Ob tej priložnosti so pripravili tudi bo-

gat kulturni program, slovesnosti so se udeležili tudi minister za infrastrukturo in prostor RS Zvone Černač, državni sekretar na ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS Aleksander Zorn in - v imenu slovenskih organizacij z Reke - predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Boris Rejec. Marjana Mirković

Mag. Janko Boštjančič, Zvone Černač, Jernej Verbič in Aleksander Zorn. Foto: Marjana Mirković

IZ SVETOV

13. junij Slovenski dom KPD Bazovica Seja svetov SNM MR in PGŽ

Sveta sta se sešla na redni seji, šesti po vrsti. Odsotnega predsednika sveta na županijski ravni Dimitrija Jelovčana Bulatovića je nadomestila podpredsednica Ana Lipovac, del seje za svet na mestni ravni pa je vodil predsednik tega sveta Boris Rejec. Ta nam je poslal tudi poročilo o seji, ki je zaradi sprejema veleposlaništva potekala v nekoliko okrnjeni sestavi. V poročilu je med drugim rečeno, da je svet na mestni ravni naposled prejel potrdilo o registraciji, ki ga je izdalo ministrstvo za upravo RH in v katerem je potrjeno tudi sedanje vodstvo, poleg predsednika Borisa Rejca tudi podpredsednik Marko Marušić. Boris Rejec tudi sporoča, da je na spletni strani mestne oblasti www.rijeka.hr na povezavi za manjšinske svete objavljena fotografija vseh članov sveta.

Navedeno je tudi, da sta sveta za svoje člane in morebitna darila od podjetja Solutio kot založnika odkupila po deset izvodov monografije En človek – celo gledališče, Alojz Usenik, življenje in delo avtoric dr. Barbare Riman in dr. Kristine Riman. Sveta sta sprejela tudi sklep o donaciji OŠ Pečine, s katero bodo navezali stik glede morebitnega sodelovanja na kateri izmed prireditev v Slovenskem domu KPD Bazovica. Od programa je za letos napovedana predstavitev knjige Slovenske barve v hrvaški likovni umetnosti avtorice Polone Jurinić iz društva KPD Slovenski dom v Zagrebu. Beseda je tekla še o nekaterih drugih pobudah, ob koncu je bil sprejet tudi predlog člana obeh svetov Milana Grlice, da bi seje obeh svetov v prihodnje potekale ločeno. Naslednja seja bo 12. septembra, svet na mestni ravni se bo sešel ob 18. uri, svet na županijski pa uro pozneje.

• Po zapisu Borisa Rejca povzela
Marjana Mirković

Doktorirala Jasmina Dlačić
Podpredsednica KPD Bazovica in članica obeh slovenskih manjšinskih svetov mag. Jasmina Dlačić je 17. julija na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo ter tako dobila znanstveni naslov doktorica znanosti. Iskrene čestitke!

IZ POUKA DPS

Zaključna šolska prireditev v Plešah – Čabar

Učenci dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) iz Pulja, Buzeta, Čabra in z Reke so končali šolsko leto 2011/12. Ob tej priložnosti so na odru pokazali nekaj dejavnosti, v katere so bili aktivno vključeni med poukom in pri obšolskih dejavnostih.

Prireditev je bila v idiličnem kraju Plešce, v neposredni bližini Čabra. Kraj premore tudi spominsko hišo z etnološko zbirko rodbine Čop, Palčavo šišo. Slovenski otroci, mladostniki in odrasli udeleženci DPS, njihovi družinski člani, sorodniki ter prijatelji, ki so se podali na našo zaključno prireditev, so to priložnost izkoristili tudi za ogled kraja in Palčave šiše. Številni so prvič v življenju prišli v to okolje ter občudovali naravne in kulturne danosti kraja. Prijazen lastnik Palčave šiše (hiše), mag. Marko Smole, je obiskovalcem razkril notranjost domačije. Občudovali so bogato zbirko pohištva in drugo opremo ter detajle, ki dajejo hiši šarm in dušo nekdanjega časa.

Obiskovalci DPS iz Čabra so bili kot domačini v svojem okolju zelo ponosni, da so se na različne načine lahko izkazali. Veseli so bili obiska svojih vrstnikov in drugih Slovencev z Reke, iz Buzeta in Pulja. Člani ožjega vodstva SKD Gorski kotar in starši so poskrbeli za prostor v Društvenem domu Plešce in odlični prigrizek, s katerim so vse obiskovalce postregli po prireditvi. Pomagali so pripraviti in opremiti tudi oder s potrebnimi scenskimi rekviziti. Na odru so skupaj nastopali osnovnošolci, srednješolci in odrasli skoraj vseh generacij. Bili so kot ena družina, starostna razlika jih pri tem ni ovirala, vsi so držali skupaj, se pri vajah in na odru medsebojno spodbujali in si po-

magali. Tako so odpravili tremo, ki je redna spremljevalka vseh nastopajočih, zlasti amaterjev. Učenci so se za poldruge uro prelevili v prave igralce. S hrvaško in slovensko himno so gledalcem odprli pot v različne scenske prizore. Najprej so jih nagovorili domačini, ki so v lepi slovenščini predstavili svoje okolje in vrednote, na katere naj ne bi pozabili, ko se bomo kot popotniki podali v raziskovanje kraja. Ko smo se seznanili s posebnostmi okolja, so učenci nadaljevali z govornimi, igralskimi in pevskimi točkami. Mlajši osnovnošolci iz Čabra so oživili življenje v srednjeveški Ljubljani in pravljico Sovica Oka Svetlane Makarovič. Odrska igra jih je združila v skupino. Med njimi je bilo čutiti tiho povezanost, zato jim je uspelo prepletati govorne in dramske prizore iz slovenskih pravljic in legend ter zapeti slovenske otroške in ljudske pesmi.

Starejši vrstniki so v pesmi in besedi ponazorili, kako so na strokovni ekskurziji doživeli Slovensko primorje in Ljubljano. Ko je »zmanjkalo« besed, je vedno znova vstopala ljudska pesem. Pesem je bila globoko prepletena tudi v igro, ki so jo zaigrali odrasli učenci dopolnilnega pouka z Reke. Ti so v

petih slikah ponazorili legendo o Ajdovski deklici. Pri pouku so učenci spoznavali tudi slovenskega pesnika Simona Gregorčiča in njegovo pesniško ustvarjanje. Po doživetem branju in poslušanju recitatorjev njegove pesmi Soči so učenci svoje doživetje poskušali sami zlititi v lastno poustvarjanje in del tega so predstavili na odru. Tudi učenka iz Pulja je doživeto in primerjalno predstavila dva velikana in sodobnika arhitekturne stroke, Slovenca Jožeta Plečnika in Hrvata Viktorja Kovačića. Prvi je pustil globoko kulturno sled slovenskemu, drugi pa svojemu, hrvaškemu narodu.

Vsi nastopajoči so se izkazali. Učenci iz Pulja so predstavili, kako so doživeli prebrano pravljico in kako pouk slovenščine, ko smo skupaj pekli orehovo potico, pripravljali velikonočne jedi in še in še. Tudi izpoved odrasle udeleženke pouka o tem, kaj njej pomenita slovenska beseda in kultura in zakaj ju želi ohraniti ter prenesti na svoje otroke, naših gledalcev ni pustila ravnodušnih.

V pevskih in govornih ter igralskih točkah so nastopali tako začetniki, nadaljevalci in izpopolnjevalci. Pokazali so tudi poznavanje slovenskega etnološkega kulturnega izročila. Od-

Sprireditve v Čabru. Foto: Tanja Kocet

rasla učenka z Reke je prišla na oder v gorenjski narodni noši. Pridružile so se ji tudi druge sošolke, ki so v dialogih oživele nošo in jo tako na originalen način predstavile gledalcem. Učenka je tako lahko razkrila tudi čustveno vez s svojim družinskim drevesom v Sloveniji. Slovenske noše ustvarjalno oživlja tudi učenka iz Pulja. Delček svojega ustvarjanja je predstavila na zaključku prireditve, saj je s seboj prinesla nekaj lutk, ki jih je po svoje oblekla v narodne noše iz različnih slovenskih pokrajin. Igralske, pevske in recitatorske točke sta s spremljavo na kitarah dopolnjevala Luka Verbanac in Andreja Poje. Učence in njihove starše ter obiskovalce prireditve je v imenu SKD Gorski kotar pozdravil gospod Slavko Malnar, predsednik društva. Vsem je čestital za odličen nastop na odru, jim zaželel še veliko podobnih nastopov ter veselje pri učenju slovenščine. Nikakor ne smemo prezreti vseh scenskih dopolnitev in tehnične podpore, ki so jo za prireditev prispevali starši učencev, še zlasti iz Čabra. Poskrbeli so za kostume igralcev v pravljici, uporabili prednosti računalniške tehnologije, s katero smo v igralske točke vključevali zvoč-

ne in vizualne oz. slikovne učinke. Uprizorjene igre so tako bile prepričljivejše in so naše gledalce držale v stalni napetosti. Prireditev je minila hitro, ker je bila razgibana. Njen pomen je v skupinskem nastopu, v povezanosti med učenci in odraslimi udeleženci dopolnilnega pouka iz različnih krajev na Hrvaškem. Večina se jih je ta dan prvič srečala šele na skupni vaji pred zaključnim nastopom na odru, in tudi to je uspeh. Vsi nastopajoči učenci so izrazili željo, da bi tudi pri nadaljnjem učenju slovenščine imeli priložnost za nastope na odru. To jih spodbuja k učenju in je priložnost za govorne vaje v slovenščini. Všeč jim je, da nastopajo pred občinstvom, odzivi gledalcev na njihov nastop jih dodatno spodbujajo k učenju. Delo pri pouku in dodatnih urah na vajah je bilo poplačano. To so povedali učenci, ki so doživeli uspeh in samopotrditve, to so sporočali tudi njihovi starši in drugi gledalci, ki so prišli iz različnih krajev. Med njimi so bili prijatelji mojih učencev, predstavniki šole iz Čabra, domačini oz. krajanji Plešč in Čabra pa tudi lanskoletni učenci. Zaznali so prizadevanje za ohranitev slovenščine in razvijanje slovenske kulture. • Učiteljica Dragica Motik

V nadaljevanju so besedila, ki so jih napisali učenci dopolnilnega pouka slovenščine.

Pred prireditvijo smo zelo veliko vadili, vsak svojo točko, ampak brez dela se nikoli nič ne ustvari. Bilo je težko, ampak je vse odlično izpadlo. Prireditev je bila zanimiva, dinamična in poučna. Ponovili smo in pokazali, kaj smo se to šolsko leto naučili. Upam, da bo tako tudi naslednje šolsko leto.

• Stella Ožbolt, učenka iz Čabra

Bilo je lepo in upam, da bo tako tudi naslednje leto. Veselim se tudi, da bom znova srečala učence iz Pulja in z Reke ter spoznala naslednje leto in ponovno veselo srečanje!

• Antonella Ožbolt, učenka iz Čabra

Meni je bilo na tej prireditvi najbolj všeč, ker smo brali in igrali Sovico Oko in zaigrali nosilničarja. Upam, da bo tudi naslednja prireditev tako lepa, kot ta. Vedno se spomnim, kako so bili moji starši zelo ponosni, kako se pogovarjam po slovensko.

Učiteljica Dragica, meni je bilo zelo všeč z vami učiti se slovenščino, nestrpnost čakam naslednje leto!

• Bartol Janeš, učenec iz Čabra

Na koncu vsakega šolskega leta imajo učenci vseh šol možnost pokazati, kaj so se navadili čez dolgo šolsko leto. Tako smo tudi mi, učenci DPS iz Čabra, letos imeli možnost povabiti ostale učence DPS z Reke, iz Buzeta in Pulja, da pridejo k nam v Plešče. Bilo je dosti učencev, mlajših in malo starejših, imeli smo dosti staršev in gostov, ki so prišli, da vsi skupaj prisluhnemo, kaj smo se novega navadili. Prireditev je bila zelo dobro organizirana. Zato se moramo zahvaliti naši učiteljici gospe Dragici Motik, brez njene dobre volje in vztrajnosti ne bi mogli nič narediti. Potrebno je bilo uskladiti vse učence iz različnih krajev Hrvaške. Za moje otroke je prireditev pomenila prijeten konec šolskega leta, na katerem so pokazali, kaj so se naučili čez leto, poslušali, kaj so se naučili ostali otroci in učenci

in se družili s svojimi vrstniki. Ves čas so govorili slovensko in uživali v tem. Meni, kot začetnici dopolnilnega pouka slovenščine, je lepo poslušati in govoriti slovenščino, ustvarjati stike z ljudmi, ki tudi z veseljem gredo na vaje.

• Eni Ožbolt, učenka iz Čabra

Jaz sem nastopala kot ena od napovedovalk. Ostali pa so igrali različne vloge v legendi. Kljub temu da sem že nastopala na zaključni prireditvi v preteklem šolskem letu, mi še ni popolnoma uspelo premagati majhne treme pred nastopom. Uprizoritev

legende je bila prepletena z veliko slovenskih ljudskih pesmi, ki smo jih spoznali pri pouku. Petje nam je pomagalo, da smo se na odru počasi vsi sprostili. Zdi se mi, da so gledalci dobro sprejeli našo legendo o Ajdovski deklici in Zlatorogu in da se jim je zdela zanimiva. Udeleženci DPS, odrasli in predvsem odlični otroci, smo pokazali, kaj vse smo se naučili čez šolsko leto. Veliko je tega, kaj vse smo spoznali. Zadovoljni smo, da smo del naučenega pokazali. In to z veseljem!

• Dubravka Dijanić, učenka z Reke

LITERARNI KOTIČEK

Dragi rojaki in uredništvo Sopotij,

upam, da ni preveč prevzetno, če z vami podelim svojo življenjsko zgodbo, ki pravzaprav ni posebna, le dogodki v njej mogoče malce bolj tvegani.

Rojena sem v poetičnem Novem mestu in tam hodila v gimnazijo. Leta 1969 sem odšla na "obisk" na Reko in – ostala. Spremljale so me težave in nasprotovanje moji želji, da živim v svobodi in prijateljstvu. Težko sem prišla do dela, ves čas pa mi je bil v veliko spodbudo moj sin iz prvega zakona. Ostala sem in se borila naprej, danes živim na Zlobinu in vse bi bilo prelepo, če sin ne bi zbolel in odšel.

Življenje gre naprej, zato, rojaki moji, radi se imejte, med seboj in vse ljudi okrog sebe.

Si-T

**7. maj
MK Bakar
Boris Andrijanić
magister farmacije**

V mestni knjižnici v Bakru je bila do 13. julija na ogled razstava o Borisu Andrijaniću (1910–1993),

Navsezadnje –, za svobodo in spoštovanje med ljudmi se je boril moj sin v domovinski vojni.

Lepo pozdravljeni,

Marjeta Rostan - Benussi

Na prireditvi sem imela vlogo Ajdovske deklice. Na začetku, ko sem se začela pripravljati in se učiti za to vlogo, nisem bila prepričana, da bom zmogla. Vprašala sem se, kako bo to izgledalo, ali bom imela tremo ... Pozneje me je prevzel duh prireditve. Seveda, malo treme je bilo, ampak sem občutila podporo vseh udeležencev in naše učiteljice Dragice. Vse je bilo lepo, sprejem, ljudje, otroci, ki so igrali... tudi obisk Palčave šiše in druženje po prireditvi. In zdaj, ko se spomnim, sem vesela, ker sem bila delček nečesa tako vrednega. • Loredana Mihelić, učenka z Reke

Zgodba o Marjetki iz mlina

Nocoj se tudi meni veke potijo, spomini rojijo. Bila sem dekletce, ljubko, so rekli, ob Krki sedeče. Pripirala sem oči in si zamišljala še večje vode lesket. Zvabilo me je morje in odšla, usoda je hotela, da rodila sem otročka. Sinek moj, morsko modre bile so tvoje oči. Bil hrvaški je vojak, a jaz uboga slovenska mati. V mrzli noči februarja hudobna vešča potrkala je na njegova vrata, črna nevesta ga je ugrabila. V belem oblaku se dvignil je v nebo, a jaz, posušena veja, čakam kapljo rose, deževje ali snežinke ... To zame je tolažba nebeških solz In adijo, se srečava, kajne?

Z nastopa odraslih. Foto: Tanja Kocet

in Bakru, od koder izvira njegov rod. Razstavo v mestni knjižnici v Bakru spremlja tudi vsebinsko informativna in lepo oblikovana dvojezična slovensko-hrvaška publikacija, obiskovalcem pa je na ogled tudi krajši video z izborom fotografij z naslovom Družina Andrijanič in mesto Bakar. Avtorica razstave in publikacije je zgodovinarica Marjeta Bregar, zaposlena kot kustosinja v Dolenskem muzeju in svetovalka na oddelku za novejšo zgodovino. Velja dodati, da Boris Andrijanič, kljub nespornemu pomenu za razvoj Novega mesta na več področjih, ni njegov častni občan, prav tako na spletni strani MO Novo mesto med znanimi osebnostmi, ki so krojile podobo mesta, ni njegovega imena. • Marjana Mirković

10. maj Čabar Obisk UTŽO

V okviru kulturnega sodelovanja med Čabrom in Grosupljem so slušatelji univerze za tretje življenjsko obdobje (UTŽO) iz Grosupljega obiskali Čabar. Ogledali so si krajevno zbirko (kovaštvo), galerijo slik Vilima Svečnjaka in lovske trofeje, darilo Marijana Filipovića. Zatem so obiskali Etnološko zbirko rodbine Čop Palčavo šišo v vasi Plešče in se odpeljali na Sveto goru. Ogled so končali v Tršču, tam pa so jih sprejeli predstavniki čabrske podružnice Matice hrvaške (MH). Slavko Malnar jim je na kratko predstavil zgodovino tega mesteca in vsakemu podaril izvod knjižice 200 let župnije Tršče; predsednik podružnice MH Ivica Janeš je pripoved o zanimivostih s Čabranskega ilustriral z diapozitivi, Zlatko Pochobradsky pa je navdušil z interpretacijo svoje narečne poezije. Kulturno sodelovanje med Grosupljem in Čabrom po lanskih in letošnjih obiskih tako postaja čedalje bolj pogosto in plodno.

• Slavko Malnar

14. maj Slovenska prosveta, Trst Fluminensia Slovenica predstavitev

Društvo slovenskih izobražencev (DSI), ki deluje v okviru Slovenske prosvete, je na sedežu te organizacije v Trstu predstavilo knjigo Fluminensia Slovenica avtorja dr. Irvina Lukežiča. Knjiga, ki govori o reško-slovenskih vezeh, je izšla leta 2007 in na predstavitev v Ljubljani, Slavini, Kopru in Ilirski Bistrici naletela na odmeven sprejem. Lani je bil v založbi slovenskih manjšinskih svetov Mesta Reka in Primorsko-goranske županije objavljen tudi slovenski prevod te študije, ki govori o stoletja dolgih reško-slovenskih vezeh, kulturni zgodovini mesta, ki je bilo živahno prizorišče sobivanja različnih jezikov in kultur ter nam na vsakem koraku odkriva »slovensko Reko«. O knjigi je spregovoril avtor in se z obiskovalci zadržal tudi v daljšem pogovoru o njenem nastanku in gradivu. Večer je povezoval predsednik DSI Sergij Pahor. • Marjana Mirković

15. maj Galerija Laurus, Lovran Ogenj za vse čase

Zanimivo razstavo z naslovom Ogenj za vse čase, z raznovrstno keramiko razkošnih barv in čarobnih oblik, žgano na tisočletja stare načine, so ustvarili člani društva Interinova iz Mučičev pri Matuljih, ki ga vodi Ivna Safundžić, združuje pa ustvarjalce iz Hrvaške, Italije in Slovenije. Društvo je posebej usmerjeno v raziskovanje starodavnih načinov žganja in tehnik. Na drugi letošnji razstavi tega društva so sodelovali Vesnica Popović, Vera Gambar Mišćević, Roberto Aiudi, Snježana Nemarnik, Nikolina Ružić, Luigi Montereali, Dubravka Mage, Mladen Ivančić, Elda Čekada in Mojca Žnidaršič iz Ilirske Bistrice ter člana KPD Bazovica Duška Gržeta in Tomica Gržeta. • Marjana Mirković

24. maj Izlet OŠ Pečine v Kobarid

V četrtek, 24. maja, smo šli na izlet v Kobarid: 36 učencev OŠ Pečine, ki obiskujejo pouk slovenščine kot izbirni predmet, in tri učiteljice (Christiana, Marija in Vida). Pridružile so se nam tudi profesorica likovnega pouka, tajnica in računovodkinja. Krenili smo ob 7. uri izpred šole. Po več kot štirih urah vožnje in dveh postankih smo prispeli v Kobarid. Najprej smo se ustavili na trgu pri spomeniku Simonu Gregorčiču in zapeli pesem Veseli pastir, Ana, Ema in Lucija pa so recitirale pesem Soči. V OŠ Simona Gregorčiča so nas zelo lepo sprejeli. Ravnateljica in tri učenke so nam razkazale šolo in vsaka je nekaj povedala o zgodovini šole in aktivnostih, ki jih izvaja. Po kosilu so se naši fantje pomerili s Kobaridci v nogometu, mlajši so v glasbeni učilnici skupaj peli, preostali pa so se družili z vrstniki. Izlet smo izpred Kobariškega muzeja nadaljevali z vodnikom, ki nas je popeljal po Poti miru, najprej h kostnici padlih italijanskih vojakov v prvi svetovni vojni na soški fronti, potem po ozki stezici do visečega mostu čez reko Sočo do slapa Šumnika in po Napoleonovem mostu spet v muzej. Tam smo si ogledali film o soški fronti in razstavljene predmete v Beli sobi, sobi z rovom in vojakom, ki piše domov, sobi z maketo območja, kjer je potekala Soška fronta in sobi, urejeni kot terenska bolnišnica. V vseh prostorih je tudi veliko orožja, vojaških predmetov in uniform. Vseskozi nas je spremljalo sporočilo o nesmiselnosti vojn. Okrog petih popoldne smo krenili proti Reki. Nameurali smo se ustaviti tudi na kmetiji v hlevu s kravami, pa so žal bile še na paši. Domov smo srečno prišli okrog devetih zvečer.

• Vida Srdoč

25. in 26. maj Gradbena fakulteta, Reka 5. mednarodna konferenca o industrijski dediščini

Letošnja mednarodna konferenca o industrijski dediščini je bila namenjena temi Reka in industrijska gradbena dediščina – Dediščina arhitekture in gradbeništva. Organizator, reško društvo Protorpedo, je tudi tokrat k sodelovanju pritegnil več kot sto udeležencev iz domačih in mednarodnih strokovnih in akademskih krogov, med njimi so bili tudi dr. Stanislav Južnič (Univerza v Oklahomi, ZDA), ki je predstavil predavanje z naslovom Franc Anton Steinberg (1684–1765), raziskovalec gozdov, poti in morja na Reki, Emiliya Kastelic (Znanstveno-raziskovalno središče UP, Koper), ki je spregovorila o Industrijsko-kulturni dediščini Reke v povezavi s konceptom integriranega arhitekta, dr. Sonja Ifko (fakulteta za arhitekturo, Ljubljana), ki je obravnavala Poslopja delavnic Južnih železnic v Mariboru in njihov vpliv na urbanistični razvoj mesta in Mirta Čok iz Trsta, ki je pozornost namenila Bolnišnici Maddalena v Trstu in njenemu dimniku - uničenju dela evropske zgodovine. Tudi letošnja konferenca je spremljala zanimivih vrsta razstav in okroglih miz. Več:

<http://www.protorpedo-rijeka.hr>

• Marjana Mirković

29. maj RTV Slovenija, Ljubljana Predstavitev spletne strani

Na novinarski konferenci na RTV Slovenija je bil predstavljen nov podportal na spletni strani Multimedijskega centra RTV Slovenija. Namenjen je informacijam o življenju in delovanju pripadnikov slovenskih manjšin in manjšinskih organizacij v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Za novice skrbijo novinarji slovenskih medijev v

sosednjih državah, dogodke na Hrvaškem, kjer slovenska manjšina nima svojega dnevnika, tednika ali mesečnika, pa za zdaj spremljam urednica Sopotij.

Več: www.rtv slo.si

• Marjana Mirković

2. junij Korzo, Reka DHSS

V dejavnosti prireditve Student Day Festival na Reki se je letos vključilo tudi Društvo hrvaških študentov v Sloveniji (DHSS). Namen projekta študentskega festivala je ponuditi študentom informacije o različnih aktivnostih ter jih seznaniti tudi z možnostmi za pridobitev različnih štipendij in s študijem v tujini, kar je bila priložnost tudi za promocijo programov slovenskih univerz, ki so bili tokrat na voljo na stojnicah na reškem Korzu. Dogodek je posnela tudi spletna televizija Študentske organizacije Univerze v Ljubljani Souvizija. Kot nam je povedal Krispin Stock iz ožjega vodstva DHSS, so imeli sprejem tudi na rektoratu reške univerze. Tam so predstavili svojo dejavnost in navezali stike ter napovedali, da bodo na začetku novega študijskega leta v Ljubljani organizirali predstavitev Info bruc, namenjeno novim študentom kot pomoč pri reševanju stanovanjskih in drugih vprašanj pri vstopu v študentsko življenje. DHSS povezuje več kot štiristo hrvaških državljanov, ki študirajo na slovenskih univerzah in med katerimi je tudi veliko potomcev slovenskega rodu.

• Marjana Mirković

Z urednico Sopotij. Arhiv društva.

5. junij Center Evropa, Ljubljana Društvo za uporabno jezikoslovje in INV

Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije in Inštitut za narodnostna vprašanja (INV) sta predstavila številko 9./10. revije Uporabno jezikoslovje Slovenski jezik v stiku – sodobne usmeritve večjezičnega in manjšinskega izobraževanja. Objavljeni so prispevki z mednarodne znanstvene konference z naslovom Slovenski jezik v stiku – sodobne usmeritve večjezičnega in manjšinskega izobraževanja, organizirane septembra 2009 v Kopru. Prispevki prinašajo pregled izkušenj manjšinskega in večjezičnega izobraževanja v različnih okoljih ter nacionalnih jezikovnih politik ter informativen pregled izobraževanja v slovenskem jeziku na Hrvaškem.

• Marjana Mirković

6. junij DAR, Reka Priprave na izpit za FA

Sekcija mladih pri Društvu arhitektov Reke je že drugo leto zapored organizirala priprave na sprejemni izpit za študij arhitekture in po delavnici znova tudi letno razstavo udeležencev. A. Radionica, kot se imenuje delavnica, je na ogled postavila dela dvajsetih srednješolcev – med njimi so tudi potomci slovenskega rodu –, ki so več mesecev, od novembra lani do junija letos, ob sobotah obiskovali resno zastavljen in uspešno realiziran program z risanjem, spoznavanjem osnovnih pojmov, sodobne arhitekture in pomembnih del aktualnega oblikovanja in umetnosti, tudi z obiski na terenu in gostujočimi predavatelji. Vodile so ga diplomantke ljubljanske fakultete za arhitekturo Gorana Stipeč, Nika Keller in Jana Mikuličić.

Marjana Mirković

11.-12. junij OŠ Pečine Izlet v Kidričevo

Sredi junija smo obiskali naše drage prijatelje, učence OŠ Boriša Kidriča v Kidričevem. Potovanje je minilo ob pesmi, v veselem razpoloženju in pričakovanju vnovičnega srečanja. Naši gostitelji so nas sprejeli prav pristrčno in s čudovitim programom dobrodošlice, v kateri ni manjkalo toplih besed, plesa in pesmi. Za svoje prijatelje so tudi naši učenci pripravili pesmi o prijateljstvu. Odpravili smo se na sprehod po Ptuju in si ogledali znamenitosti mesta ter odigrali prijateljsko nogometno tekmo. Spali smo v dijaškem domu na Ptuju, kjer je bil nameščen del naših učencev, nekateri pa so prespali pri prijateljih, že dobro znanih gostiteljih. Naslednji dan smo si na Ptujski gori ogledali eno izmed največjih marijanskih romarskih svetišč v Sloveniji. Uživali smo v ogledovanju prelepe gotske bazilike. Z razgledne točke na Ptujski gori se nam je odprl nepozaben razgled na lepote čudovitega Dravskega polja. Polni vtisov smo se vrnil v šolo, na kosilo in znova odigrali več športnih tekem. V nepozabnem druženju je tako hitro prišel čas za slovo. Naši prijatelji, učitelji in ravnateljica so nas pospremili na pot. Slovo je bilo zelo čustveno, a vemo, da se bomo v prihodnjem letu znova družili na Reki, in komaj čakamo na to srečanje.

• Arhiv OŠ Pečine, prevod Marjana Mirković

14. junij OŠ Pečine Konec šolskega leta

Na zaključni prireditvi ob koncu šolskega leta na OŠ Pečine na Reki so z glasbenim nastopom tudi tokrat sodelovali učenci dopolnilnega pouka slovenščine in slovenske kulture. Pesem Jaz pa grem na zeleno travco so zapeli Anamarija Hajdinjak, Jelena Juršič, Maro Kirinčič, Matea Man-

dić, Matej Sarvaš, Mateo Horvat, Niko Marić in Niko Rumora iz 1. razreda, Borna Tukić, Eugen Ničić, Ida Tomić, Lara Vunderlih, Mihael Matkovič in Rita Arnold iz 2. razreda, interpretacijo pa so z repanjem (Niko Grafenauer: Pedenjped) popestrili Florijan Sandalj, Lea Ferrari in Luka Jovančević iz 4. razreda. Kot nam je povedala učiteljica Vida Srdoč, je pouk potekal v štirih skupinah, skupno pa ga je obiskovalo 41 učencev iz vseh razredov. V okviru pouka so organizirali tudi več izletov v Slovenijo, na Reki pa gostili skupino osnovnošolcev in učiteljev iz OŠ Dragotina Ketteja iz Ilirske Bistrice.

• Marjana Mirković

19.-20. junij Hotel Bonavia, Reka Transparency International

Na dvodnevem seminarju, ki ga je organizirala Transparency International iz Hrvaške v sodelovanju z mestnimi in županijskimi oblastmi, je kot predavatelj sodeloval tudi Roman Prah, višji svetovalec v Komisiji za preprečevanje korupcije, samostojnega in neodvisnega državnega organa Republike Slovenije. Na predavanju je govoril o preprečevanju in boju proti korupciji ter njenem zmanjšanju, gledano z vidika EU. Kot je dejal, civilna družba na Hrvaškem kaže zanimanje za to področje in se zaveda, da gre za problem, s katerim se je tudi pripravljena spoprijeti. Na vprašanje o primerjavi položaja na tem področju med državama pravi, da je ta z njegovega vidika izenačen, napredek v smeri preprečevanja in boja proti korupciji pa potrjuje tudi priznanje EU oz. izpolnitev zahtev RH in zaprto 23. poglavje v okviru pristopa v članstvo EU. Meni tudi, da primerjava številna kazenskih ovadb, obravnav na sodiščih in pravnomočnih sodb kaže, da je v pogledu kazenskega pregona korupcije Hrvaška boljša kot Slovenija.

• Marjana Mirković

10., 17. in 24. julij Grad Grobnik Festival Grobnik

Mednarodni festival komorne glasbe Grobnik 2012 je v lepem atriju frankopanskega gradu Grobnik potekal tri večere, pobudnik, organizator in umetniški vodja Zdravko Pleše, magister s področja violine in vsestranski glasbeni ustvarjalec, pa je tudi z letošnjimi gosti pripravil zanimiv program in obogatil poletno ponudbo z vpogledom v različne glasbene svetove in novim medkulturnim povezovanjem. Na prvem koncertnem večeru, imenovanem Po domače z Debussyjem, ki je bil posvečen 150. obletnici rojstva tega skladatelja, so se poleg organizatorja predstavili slovaška violinistka Jela Špitkova, pianist Denys Masliuk, ki zadnjih osem let živi in dela v Kopru, kitarist iz Sežane Igor Starc ter mlada glasbenika iz Ilirske Bistrice, basist Simon Boštjančič in bobnar Blaž Dolgan. Slišali smo tudi skladbo hrvaškega predsednika Iva Josipovića, Zdravko Pleše pa je v drugem delu nastopil tudi s svojo avtorsko glasbo in premierno izvedel svoje uglasbitve poezije Dragotina Ketteja. Vrhunec festivala je bil večer z naslovom Ciganske melodije teden dni pozneje, ko je nastopil svetovno znani violinist Stefan Milenković. V strastnih vižah ciganske glasbe so se zvrstili napevi v aranžmanju Zdravka Plešeta, nastopila pa sta še pianistka Nada Majnarić in Mauro Šestan na violončelu. Festival Grobnik 2012 se je končal z večerom, posvečenim skupini The Beatles, glasbi, ob kateri so odraščale cele generacije. Nastopila sta The Beatles Revival Band in komorna skupina Ensemble Contemporanea 21, ki sta z najboljšimi hiti v novi preobleki obiskovalce popeljala v šestdeseta leta prejšnjega stoletja

• Marjana Mirković

28.-29. julij Matulji/ Mučići Dekliška soba razstava in performans

V poslopju Občine Matulji in v organizaciji društva za oblikovanje keramike Interinova je bil predstavljen projekt Dekliška soba, ki ga sestavljajo predstavitve področij, povezanih z oblikovanjem in s prikazom predmetov iz vsakdanje uporabe, z načinom oblačenja, in obenem tudi s socialno konotacijo, ki jo v okviru oblačenja v različnih obdobjih in družbah s seboj nosijo določeni predmeti. S performansom se je predstavila multimedijška umetnica Tajči Čekada z Reke, ki deluje na področju modnega oblikovanja, kostumografije, performansa in fotografije ter ima za seboj enajst samostojnih modnih revij in sedem samostojnih razstav, sodelovala pa je tudi na številnih skupinskih revijah, razstavah in performansih v galerijah in muzejih na Reki, v Osijeku, Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Stuttgartu, Beogradu, Berlinu in Parizu. Tajči Čekada je članica strokovnih organizacij Hrvaško društvo likovnih umetnikov (HDLU) in Društva likovnih umetnikov umetnostnega oblikovanja Hrvaške (ULUPUH), ima tudi svojo spletno stran www.tajcicekada.com. V okviru projekta Dekliška soba je bila med drugim na ogled tudi skupina predmetov, ki spominjajo na intimni prostor dekliške sobe, razstavljeni pa so bili tudi dan pozneje v galeriji Isa v Mučićih. Ekspozate na razstavi so v sodelovanju s Tajči Čekada ustvarili keramiki Roberto Ajudi, Elda Čekada, Duška Gržeta, Tomica Gržeta, Vera Gambar Mišćević, Dubravka Mage, Luigi Montereali, Snježana Nemarnik, Vesnica Popović, Nikolina Ružić in Ivna Safundžić, vsi včlanjeni v društvo Interinova. Tajči Čekada se pri tem predstavlja kot avtorica osnutka keramičnih komponent korzeta in celotnega oblikovanja ter izdelave oblačil iz blaga. Keramiki društva Inte-

rinova so za izdelavo predmetov uporabili različne tehnike žganja keramike, izraz in namen pa skupno predstavljajo korzet, salonar, ogledalo, pahljača, torbica, očala ali škatlica. Zakaj korzeti, visoka peta ali nedrček? Kot so zapisali v katalogu, v spomin na akcije, organizirane za doseg ženskih pravic v šestdesetih letih. Takratne udeleženke so zbrale predmete, za katere so menile, da simbolizirajo večstoletno družbeno podrejenost žensk. V kante za smeti so (pod nazivom Freedom trash can, kanta osvoboditve) tako pometale visoke pete, umetne trepalnice, navijalce, šminko, ženske modne časopise, Playboy, nedrčke in korzete z namenom, da se njihova uporaba zavrže in da se zažgejo. *Kanta osvoboditve* takrat ni zagorela. S temi dogodki pred očmi in zaradi še vedno očitnih neenakosti v družbi so v društvu Interinova sklenili končati delo in korzete zares *zažgati*, in to na temperaturah od približno 800 do 940 stopinj Celzija, zatem pa so jim nadelo oblačila in postavili na ogled.

• Marjana Mirković

21. julij Pub Sabrage, Reka Oktet 9

Poletno ponudbo na Trsatu na Reki je s programom slovenskih ljudskih pesmi in z drugim raznovrstnim repertoarjem lepo popestril nastop pevske skupine Oktet 9 iz Celja. Vodja skupine Gregor Deleja je povedal, da so tako začeli turnejo z naslovom Balkan express, nastartovano po delu nekdanje skupne države, v okviru katere bodo obiskali več krajev na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini, v načrtu pa imajo tudi obisk pri rojakih v SKD Cankar v Sarajevu. Pobudo za nastop v pubu Sabrage na Trsatu, v tem slikovitem delu Reke, je dala in kljub zasedenim programom tudi uspešno izpeljala predstavnica slovenske narodne manjšine Mesta Opatija Nika Stock, njenemu vabilu pa

se je odzval tudi predstavnik albanske narodne manjšine Mesta Opatija in predsednik albanskega manjšinskega sveta na županijski ravni Gani Xarrahi. Mladi pevci so se ji zahvalili s svojo zgoščenko, ki bo gotovo spodbuda za nadaljnje nastope Okteta 9 v Kvarnerju in Istri.

• Marjana Mirković

26. julij PPMHP, Reka Interakcija razstava v nastajanju

V lepi kamniti galeriji v sklopu nekdanje guvernerjeve palače, današnjem Pomorskem in zgodovinskem muzeju Hrvaškega primorja (PPMHP) na Reki, je bila na ogled zanimiva razstava z naslovom Interakcija, razstava v nastajanju. Avtorja sta absolventa kiparstva na akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, Ivana Postić z Reke in Matej Vočanec iz Postojne. Umetnika sta se lani skupno predstavila tudi na festivalu Zmaj 'ma mlade v Postojni, Interakcija pa je njuna prva razstava na Reki. Dogodek je obogatil nastop znanega reškega kitarista Damirja Halilića - Hala, o razstavi pa je spregovorila mag. Daina Glavočić, tudi avtorica besedila v lepo oblikovanem katalogu, ki je delo reške oblikovalke Vesne Rožman. Kot je med drugim dejala mag. Daina Glavočić, je Interakcija posebna, ker gre za uresničitev zelo domiselne ideje, ki iz časopisnega papirja z ročnim delom ustvarja umetniško vredne skulpture. Današnji čas je usmerjen predvsem v delo z računalnikom in pomoč tehnologije, Ivana Postić in Matej Vočanec pa sta predana ročnemu delu, s katerim z veliko domišljije ustvarjata skulpture in jih umeščata v pisan prostor, ki deluje fantazmagorično in pravljico, kot nekakšen Striborjev gozd. K lepoti razstave je pripomogel tudi prostor, izjemno okolje galerije s kamnitimi zidovi, v katerih se je izrazilo tudi razkošje, pravi

ognjemet barv, kot je zapisano v katalogu. Potrpežljivo in pogosto tudi naporno ročno delo, postavljeno na Interakciji, razstavi v nastajanju, je na ogled ponudilo nenavadne organske forme, ki jih sestavlja na stotine prepletanih in povezanih trakov, narejenih iz časopisnega papirja. Ta je tako zaživel v svetu umetnosti, namesto da bi končal v reciklaži, je poudarila mag. Daina Glavočič. • Marjana Mirković

Ivana Postić in Matej Vočanec.
Foto: Marjana Mirković

4. avgust HKD na Sušaku, Reka EMSOC

V organizaciji študentov medicinske fakultete je Reka letos deset dni gostila Evropski zbor in orkester študentov medicine (EMSOC). Ta mednarodni kulturni projekt poteka od leta 1993, ko je v Nemčiji nastal komorni orkester, pozneje pa kar simfonični orkester in tudi pevski zbor. Povezuje študente medicine in mlade zdravnike z večjim glasbenim znanjem, ki vsako leto pripravijo koncert v enem izmed evropskih mest, med drugim tudi v Ljubljani leta 2009.

Pod vodstvom dirigenta Mladena Tarbuka z glasbene akademije v Zagrebu in s skupino solistov reške opere so letos priredili dva koncerta, z glasbo Luke Sorkočevića, Wolganga A. Mozarta in Felixa Mendelssohna. Organizirana sta bila v letnem kinu Ljudske univerze na Rabu 3. avgusta in dan pozneje v Hrvaškem kulturnem domu (HKD) na Sušaku na Reki. Nastopilo je več kot sto udeležencev iz šestnajstih držav, med njimi tudi šest iz Slovenije (asistent dirigenta Aljoša Škorja ter Polona Savič, Tjaša Čibej,

Bojana Petek, David Bele in Peter Fazarinc), med reškimi pevci, ki so s svojo udeležbo okrepili nastop, pa je bil tudi mlad član Slovenskega doma KPD Bazovica Luka Verbanac. Nastopajoči so si za odlično izvedbo prislužili prave ovacije polne dvorane, ki je z zadovoljstvom prisluhnila še dodatku, Aleluji iz Händlovega oratorija Mesija. Dogodek je potekal pod pokroviteljstvom hrvaškega predsednika Iva Josipovića in s podporo reške univerze, mestnih in županijskih oblasti ter številnih sponzorjev.

• Marjana Mirković

12.–18. avgust Etnološka delavnica Palčava šiša

Etnološka zbirka rodbine Čop Palčava šiša v obmejni vasi Plešče v dolini Čabranke v Gorskem kotarju je tudi letos organizirala poletno etnološko delavnico, namenjeno raziskovanju krajevne kulturne dediščine. Ker je finančna kriza potrkala tudi na njihova vrata, je srečanje letos potekalo v zmanjšanem obsegu, a s še vedno zanimivim programom. Udeleženci so v slovenskem naselju Travniki spoznavali etnološko zbirko Jakoba Bartola, pripravili so pekarsko delavnico in se učili plesati tango ter predstavili knjigo Izgubljeno otroštvo Slavka Malnarja. V sodelovanju z društvom SKD Gorski kotar so organizirali likovno kolonijo za otroke in odrasle. Prvo sta vodili študentki likovne pedagogike na ljubljanski pedagoški fakulteti, Anja Lautar in Tjaša Fajfar, drugo pa vodja likovne skupine pri SKD Gorski kotar Silvana Lautar, sama večletna ljubiteljska slikarka. Delavnice se je tudi letos kot sodelavec udeležil študent umetnostne zgodovine in filozofije na reški filozofski fakulteti Tomislav Čop. Teden so, kot po navadi, končali v soboto, z romarskim pohodom na bližnjo Sveto Goro, razstavo likovnih delavnic v skednju Palčave šiša in s prireditvi-

jo na pleškem trgu, s kulturnim programom in sejmom domače hrane in obrti ter seveda s harmonikarji, med njimi je bil tudi Dario Tomac, ki so dodatno poskrbeli za veselo razpoloženje. Vodja etnološke zbirke Palčava šiša Marko Smole, ki je tudi predstavil dejavnost in povezoval dogodek, pa se je za sobotno udeležbo med drugimi zahvalil še skupini Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke, ki je s seboj pripeljala članice planinskega društva Tuhobić. Posebna zahvala je veljala Zdenki Kalan Verbanac za pevski nastop, s katerim je prijetno presenetila obiskovalce in popestrila prisrčno prireditev, na kateri se je zbralo staro in mlado z obeh strani meje. • Marjana Mirković

18. avgust Mestna loža, Kastav Rafael Samec, razstava

V okviru prireditve Pod ložo, nad vsemi, se je s samostojno razstavo predstavil tudi slovenski umetnik Rafael Samec. Na ogled so bili kipi in slike, ustvarjeni iz voska in zemlje. Pobudo za vrsto dogajanj in prireditev Pod ložo, nad vsemi, je dala Morana Knez - Trobec, tudi članica KPD Bazovica, dogodek pa sta finančno podprla soorganizatorja, Mesto Kastav in tamkajšnje turistično društvo. • Marjana Mirković

O Poletni šoli

Dijakinja tretjega razreda gimnazije na Reki Karolina Stopar se že več let redno udeležuje poletnih šol. Poslala nam je prispevek, za katerega se zahvaljujemo in ga objavljamo v celoti, Karolini pa čestitamo in ji želimo tako uspešen napredek pri učenju slovenščine tudi v prihodnje.

Karolina Stopar Veliko je razlogov za učenje slovenščine!

Pravijo, da se je skozi igro in zabavo najlažje učiti, vsaj otrokom. Otrok sem bila tudi jaz, ko sem

doživela svoj prvi stik z učenjem slovenskega jezika. Ker ga od rojstva poslušam v družini, mi ga je bilo zelo težko povezati s šolo, kaj šele z učenjem. No, ker je moja mati vedno skrbela za mojo prihodnost, se je odločila starejšo sestro in mene vsako poletje za dva tedna poslati v popolnoma novo okolje, drugačno, kot sva ga bili navajeni, ker je hotela, da se domov vrneva s širšim znanjem slovenščine.

Tako sva leta 2005. odšli v Poletno šolo slovenščine v Tolmin. Na vso srečo je bila ob meni vedno sestra, ki je že leto prej v Novem mestu spoznala nove ljudi in izboljšala svoje jezikovne sposobnosti. Vendar je bil začetek kot vedno precej strahljiv, saj sva bili obkroženi z velikim številom otrok iz drugih držav, kar je povzročilo težave pri komunikaciji. Večina udeležencev, od Nizozemcev in Italijanov, Makedoncev, Nemcev pa vse do Bošnjakov, je poznala vsaj osnove jezika, zato je bila vedno prisotna komunikacija vseh narodov. Preživeli smo ekstremno raftanje na Soči, povzpeli smo se tudi na Kozlov rog in organizirali premišljen končni program, v katerem smo vsi morali pokazati svoj napredek v slovenskem jeziku, nekateri s plesom, drugi s petjem, tretji pa z recitiranjem. Scenarij je bil v naslednjih letih podoben: novi ljudje, včasih tudi stari znanci, nove dogodivščine in navsezadnje vse boljše znanje slovenščine. Leta 2006 sem bila v Radencih in v končni predstavi sem bila bolj znana kot Branika Kamermanka. Naslednje leto sem šla v Koper, kjer sem se zaradi bližine meje pa tudi zaradi prijateljev, ki sem jih leto prej spoznala, počutila kot doma. Vsak dan smo šli mimo Pretorske palače in občudovali stare kamnite ulice, tisti pogumnejši med nami so tudi parkrat zaplavali v morju. Svoje zadnje leto (upam, da samo za zdaj) sem preživela na relaciji Kamnik-Domžale, avgusta 2008. Tam sem spoznala resnično do-

bre prijatelje, s katerimi se slišim še danes. Vsi smo občudovali velikost, modernost in opremljenost stavbnega kompleksa, kjer smo imeli pouk: kantina, učilnica za glasbo, opremljena z najnovejšimi inštrumenti, učilnica za računalništvo z vsaj 25 računalniki ... Vsako popoldne smo se družili ob glasbi in tako sem se tudi jaz prvič srečala z bobni in še vedno jih igram. Po tistem poletju sem imela vedno manj časa, da bi še naprej obiskovala Poletno šolo, saj sem se vpisala v gimnazijo, poleg tega pa sem še vedno hodila k mažoretkam in na italijanščino in začela sem redno igrati bobne v pihalnem orkestru Marinići. Letos se je v meni spet prebudila želja po iskanju Slovenke v sebi, zato sem prevzela odgovornost nase in zelo se trudim, da bi te sanje uresničila. Upam, da bom tokrat starim dodala tudi nove izkušnje, ki jih bom pridobila v Mladinski poletni šoli v Ljubljani, kjer se bom srečala s starimi prijatelji. Na pot se pripravljam z željo, da se bom naučila veliko novega in izboljšala svojo slovenščino. • Karolina Stopar

In memoriam Rozika Usenik (1929-2012)

7. julija je v 83. letu starosti na Reki umrla Rozika Usenik. Priljubljeno članico društva smo na zadnjo pot pospremili 9. julija na reškem pokopališču Kozala, s pesmijo mešanega pevskega zbora društva in poslovnimi besedami, ki jih je izrekla pevka Boža Grlica.

Draga Rozika, čeprav si se že dlje časa borila s hudo boleznijo, ob zadnjem obisku pri tebi nisem pomislila, da se bo tako hitro vmešala ta neizbirčna in neizprosna smrt. Hudo nas je prizadela žalostna vest, da te ni več med nami. Prepogosto se zadnje čase zbiramo rojaki tu na trati večnega miru ob slovesu z našimi dragimi. Tudi danes smo tu – rojaki, prijatelji, pevski zbor doma Bazovica –, da se poslovimo od tebe

ob tem vedno prehitrem odhodu v večnost.

Rojena si bila leta 1929 v Stari vasi pri Brežicah. V družini vas je bilo deset otrok. Verjetno si že kot otrok začutila grenkobo življenja v tako številni družini in v težkih časih, posebno v času druge svetovne vojne, med katero si bila odpeljana tudi v taborišče in na prisilno delo. V Celju si obiskovala vrtnarsko šolo in tam spoznala Lojzeta. Delala si v Kopru in se strokovno izobraževala v Münchnu ter se tam specializirala za vrtnarstvo. Na Reko si prišla leta 1960, istega leta si sklenila zakon z Lojzecom in povila sta sina Sandija. Sandi se je poročil z Vlatko in veselila si se rojstva svojih vnučk Katje in Andree. Delala si v podjetju Parki in nasadi do upokojitve leta 1991. Kot zavedni Slovenci ste se vključili v Slovenski dom. Leta 1973 je Lojze prevzel dramsko-recitatorsko skupino. Tudi ti si bila aktivno vključena. Tvoje bodrenje in potrpežljivost ob odsotnosti soproga je tudi eden od pomembnih razlogov, da je bila naša drama tako uspešna. Kot strokovnjakinja si pred leti pomagala urejevati in vzdrževati naš prelepi vrt Slovenskega doma. Čeprav si bila zadnja leta težko bolna, si ljubila življenje – do zadnjega si bila polna duha in si upala, da boš premagala bolezen. Toda Božja volja je bila drugačna ... Zatisnila si svoje utrujene oči. Imeli smo te radi, a zdaj te več ni ... Z grenkobo v srcu se danes poslavljamo od tebe, draga Rozika, s še večjo grenkobo in žalostjo se poslavlja tvoj soprog Lojze, saj bi ravno danes bil vajin poseben dan, dan 52. obletnice poroke. Zelo te bomo pogrešali vsi, ki smo te poznali, posebno pa te bodo pogrešali tvoj soprog Lojze, sin Sandi, snaha Vlatka in vnukinji Katja in Andrea, kot tudi vsi sorodniki, ki jim izrekam v imenu moje družine in posebno v imenu Slovenskega doma Bazovica globoko in iskreno sožalje. Rozika, čas, ki prihaja, ne prinaša pozabe, temveč praznino, toda ne v naših srcih ... Podoba tvoja v nas živi, med nami si! Zbogom, Rozika, počivaj v miru in naj ti bo lahka ta primorska gruda ... Boža Grlica

POGLED Z ONKRAJ SNEŽNIKA

Tudi v Sloveniji se kriza poglablja

Dolgo in vroče poletje, ki je letos preveč radodarno obdarilo tudi Slovenijo, se počasi ohlaja in prehaja v normalne jesenske dni. Huda suša je najbolj prizadela Primorsko, saj so ocenjevalci škode namerili za kar 35 milijonov evrov. Življenje pa gre kljub suši naprej in žal je treba ugotoviti, da v smer, ki smo si jo najmanj želeli.

Slovenija je v hudi gospodarski in družbeni krizi in niti največji optimisti ne iščejo več svetle točke na koncu predora, v katerem se je znašla naša država. Mednarodne bonitetne hiše nam tako rekoč iz tedna v teden nižajo oceno, kar posledično pomeni čedalje dražje zadolževanje države na mednarodnih monetarnih trgih. Brez zadolževanja pa očitno ne bo šlo, čeprav nam vladajoča koalicija zatrjuje, da smo sposobni z lastnimi močmi potegniti voz iz globokega blata, v katero je zašlo slovensko gospodarstvo. Zadnje napovedi domačih ocenjevalcev, Banke Slovenije in Urada za makroekonomske analize in razvoj, so nadvse pesimistične: letos in prihodnje leto padec BDP za dobra dva odstotka in verjetno šele v letu 2014 rahla rast. K temu nič kaj obetavnemu vzdušju je svoje dodal tudi prvi minister **Janez Janša** z zelo pesimistično javno napovedjo in oceno razvoja, kar je naletelo na kritike opozicije in ekonomistov, češ da s takimi izjavami, ki odmevajo tudi v tujini, premier priliva olja na ogenj splošnega nezadovoljstva.

Ko je sedanja koalicijska vlada pod nespornim vodstvom SDS (Slovenska demokratska stranka) in pod taktirko nje-

nega predsednika Janše prišla na oblast, ne da bi na volitvah zmagala, so vse štiri koalicijske stranke zatrjevale, da se bodo zavzemale zgolj za reševanje nakopičenih gospodarskih problemov in da ne bodo načenjale ideoloških tem, ki so že tako in tako v razklani Sloveniji ena od velikih ran razvoja. Kot pravi ljudska modrost, da volk dlako menja, narave pa ne, tako SDS, ki krepko drži vladne vajeti v svojih rokah, nadaljuje ideološki boj. Ravnanje SDS bi lahko primerjali s položajem nekdanje vodilne politične stranke LDS pod vodstvom pokojnega Drnovška, ki je vse koalicijske partnerje pospravil v žep.

Da gre za pravi ideološki pogrom na sedanji družbeni sistem, ki je za najbolj zagnane esdeesovce vse preveč lev in komunističen, dokazuje tudi izjava **Gregorja Viranta**, predsednika Državnega zbora in vodje stranke Državljanska lista, ki je Janši omogočila prevzem oblasti. V pogovoru za Primorske novice je Virant med drugim dejal, da »*odpiranje ideoloških tem zastruplja politično ozračje, ustvarja delitev med ljudmi in v politiki otežuje dialog. To je izjemno slabo takrat, kadar želiš iskati soglasje in enotnost.*« To ni osamljeno mnenje predsednika Državnega zbora, vendar nedefiniran SDS-ov ideološki trust, primerljiv z nekdanjim Agitpropom KPJ, rine kot buldožer in tako rekoč vsak teden odpira nove ideološke razkole ali pa nezakonito zamenjuje člane nadzornih odborov v podjetjih in zavodih (npr. RTV) v večinski državni lasti. V takem ozračju potekajo trda pogajanja predvsem med vztrajnim vladnim pogajalcem, ministrom za delo Andrejem Vizjakom, in socialnimi partnerji ter pred-

vsem sindikati. Najprej je na vrsti nova pokojninska reforma, ki so jo pred letom dni občani ob krepki podpori SDS zavrnili na referendumu. In tako bi lahko v nedogled naštevati probleme prihajajoče vroče politične in družbene jeseni na Slovenskem.

Na srečo pa le ni vse tako črno in verjetno se tudi ta juha ne bo popila tako vroče, kot jo bodo politiki zakuhali. V Sloveniji v teh dneh kar mrgoli najrazličnejših zabavnih, etnoloških in domoljubnih prireditev, ki privabljajo na tisoče obiskovalcev. V Ilirski Bistrici, ki jo vsi rojaki na Kvarnerju zagotovo poznajo, je bila bogato obložena prireditev Kmetijska tržnica. Omenjam jo zato, ker je bistriški župan Emil Rojc dejal, da bistriško kmetijstvo veliko pričakuje od vstopa Hrvaške v EU, češ da se bodo lahko vzpostavile stare stoletne vezi in prodaja bistriških kmetijskih pridelkov na Reki in njeni okolici. Počakajmo, da bomo lahko videli, kakšne posledice je pustila meja, ki že od 1991 deli ljudi.

Naj tokratni prispevek sklenem s proslavo priključitve Primorske k matični domovini 15. septembra. Na ta dan je bila v Kopru veličastna proslava z množico udeležencev. Vse je potekalo v režiji koprške občine ob sofinanciranju preostalih primorskih občin. Državnih predstavnikov na proslavi ni bilo, ker se je država odpovedala financiranju pokrajinskih proslav. Pa tudi zato jih ni bilo, ministrov namreč, ker Primorska in njene proslave vse preveč dišijo po levi preteklosti. Dokler bo SDS na oblasti, takšne proslave ne bodo zaželeno in jih bodo oblastniki povsem prezrli.

• Tomo Šajn

SREČANJA

Slavko Arbiter

Slavko Arbiter, dolgoletni član, pevec, knjigovodja, knjižničar in edini literat v društvu Slovenski dom KPD Bazovica je vsekakor med tistimi rojaki, ki so s svojim plodovitim in ustvarjalnim delom v društvu pustili močan pečat. Po naravi je zelo skromen človek in o sebi pravi, da je društvu dajal po svojih močeh, kolikor je mogel, dobil pa da je mnogo več. Kot je zapisal v eni izmed svojih pesmi, je bil Slovenski dom zanj pravi drugi dom, tam je ohranjal stik z materno besedo, s knjigo in slovensko pesmijo, se družil z rojaki, kar mu je vse lajšalo pogosto občuteno domotožje po slikoviti domači vasicu Laze pri Dolskem blizu Dola pri Ljubljani.

Najpomembnejši je njegov literarni opus: pregled zgodovine Slovencev na Koroškem z naslovom Tam, kjer teče bistra Zilja, ki je izšel kot interno gradivo v društvu, brošura Slovenci na Reki, združeni v KPD Bazovica, strnjen vpogled v zgodovino in nekatera slovenska imena v mestu ob Kvarnerju ter zbirka pesmi in črtic Kako si mi lepa, dežela domača. Doma ima še vrsto rokopisov, a o objavi ne želi razmišljati, pravi. Zadovoljen je, da je pesem Bazovica, posvečena družanju z rojaki v Slovenskem domu na Reki, postala himna društva in zbora, v katerem je tudi sam dolga leta nastopal. Posebno ga veseli, da ima zbor na repertoarju tudi njegovo pesem Zdomec, ki je med obiskovalci, zlasti pri izseljencih, vselej zelo lepo sprejeta in pogosto orosi marsikatero oko. Obe pesmi je uglasbil skladatelj Josip Kaplan, rojak, ki je večino življenja živel in ustvarjal v Lovranu oziroma na Reki, Slavko Arbiter pa je z njim tudi uspešno sodeloval. Josip Kaplan je uglasbil tudi Arbitrovo pesem Po planin'cah sem

hodil, ki pa je zbor, zaradi izredno zahtevne izvedbe, (še) nima na programu.

Slavko Arbiter je v zadnjem času zaradi krhkega zdravja redko navzoč na prireditvah KPD Bazovica. Junija letos se je s soprogom udeležil predstavitve monografije o Alojzu Useniku in ob tej priložnosti povedal, da ne piše več. Kot pravi, pa je Slovenski dom na Reki zanj še vedno kraj, kjer človek resnično lahko dobi spodbudo, da piše o tem, o čemer razmišlja in kar pomaga premagati domotožje. *Moje pisanje so zapisi trenutnega razpoloženja, kadar so mi oživel spomini. Pri pisanju črtic sem imel pred očmi odhod od doma, slovo, ki je bilo zame zelo težko. Vedel sem, da moram oditi v svet in se pripraviti na življenje, ki v tistem času ni bilo lahko. Izbire nisem imel, okoliščine so narekovalle pot od doma in tako sem šel na Reko. Najprej na šolanje v tehnično šolo in zatem v ladjedelnitvo, Centralni biro za projektiranje, poznejši Brodoprojekt, v katerem sem dobil zelo lepo delo. To je bil čas, ki je zahteval veliko iznajdljivosti, veliko požrtvovalnosti, a tega meni nikoli ni primanjkovalo, rad sem delal in tehnika me je zanimala. Veselili so me izzivi in imel sem srečo, da so bili v službi moji predlogi vselej lepo sprejeti in delo mi je bilo v veliko zadovoljstvo ves čas moje zaposlitve, skoraj štiri-deset let.*

Pisal sem vedno, nekaj pesmi sem napisal čisto iz domotožja po domačem kraju, med njimi tudi pesem Zdomec in zdi se mi, da je to uspela pesem, kot besedilo, a tudi v glasbenem pogledu. Daje poseben ton in človeka napotuje k temu, da zastane, in se morda vpraša, kaj je avtor razmišljal, ko je pisal to pesem, in koliko mu je do tega, da izrazi to posebno ljubezen do svojega kraja, ki ga človek lahko ceni samo takrat, ko je daleč stran, v tujini, ko ga tudi

težko obišče. Pesem Po planincah sem hodil je spomin na doživetja v planinah, lepoto krajine in njeno zgodovino, tako da se lahko človek dvakrat razveseli in mu je v zadovoljstvo gledati lepoto narave, ki je veličastna, in sočasno, da se malo spomni na zanimivo zgodovino teh krajev. Vsakemu bi priporočil, da obhodi te slovenske planine, posebej Julijske in Savinjske Alpe ter Karavanke. Planinaril sem tudi po okolici Reke, tudi tu je zelo lepo, kot sta na primer vrhova Učka in Snežnik, s katerih se čudovito vidi Slovenija.

K pisanju pa me je napeljalo tudi petje v zboru, denimo otožne koroške pesmi, ki so mi bile posebej všeč, so me spodbudile k temu, da sem sredi devetdesetih let napisal zgodovino koroških Slovencev, ki sem jo naslovil po prelepi pesmi Tam, kjer teče bistra Zilja. Želel sem razširiti spoznanje o tem delu slovenske zgodovine in opozoriti na potrebo, da vsak Slovenec ohranja svoj jezik, svojo materno besedo, spoštovanje svojega rodu in tako tudi ohranja svoje dostojanstvo v narodnostnem smislu.

Črtice v glavnem govorijo o mojem življenju na Reki, ob mojem prihodu leta 1949 je tu živel veliko Slovencev, srečal si jih na vsakem koraku, danes je drugače, v javnosti se slovenska beseda žal redko sliši. Tudi zato sem se sam potrudil, da jo po svojih močeh ohranjam.

Slavku Arbitru je to vsekakor uspelo, za njegovo pesniško ustvarjalnost so mu v društvu podelili posebno priznanje, zanj pa se zanimajo tudi raziskovalci literarnega ustvarjanja rojakov v sosednjih državah in po svetu, denimo dr. Marija Stanonik, znanstvena svetnica na Inštitutu za slovensko narodopisje z Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

• Marjana Mirkovič

FOTO KOTIČEK

Foto: Kristina Valkai

24

Perce. Foto: Leo Lovic